

MİMAR SİNAN

4. Meşrik-i Azam'ın Faaliyeti ile
İlgili Bazı Açıklamalar Reşat ATABEK
11. Gençlik Yılı Dolayısıyla Özlenilen
İnsanlık Dünyası Gençlik ve Eğitim N. Cevad AKKERMAN
21. Gençlik Yılından Neler
Bekleyebiliriz ? H. İbrahim GÖKTÜRK
24. Masonik Müzik Nedir ? Orhan TANRIKULU
29. Yapı San'atında Modüler ve
Boyutsal Sembolizm Yüksel UMUTER
38. Perfection - Üçüncü Derece
Kozmogoni ve Psikoloji Emir N. ECER
48. Tasavvuf ve Masonluk II. ve III. Ziya FIÇICIOĞLU
60. Masonluk ve Filateli Tarık GÜNER
62. Olayların İçinden S. ERMAN
65. Localarımızdan Haberler Mimar SİNAN
72. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

tarihi, caâdas ve gercekci açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz Sahibi : Şekûr OKTEN

Yazı İşlerini fiilen idare eden : T. Zihni TARHAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR, PARA İLE SATILMAZ.

Nuruşliya Sokağı 25, Beyoğlu, Tel. : 149 24 51

4. Meşrik-i Azam'ın Faaliyeti ile
İlgili Bazı Açıklamalar Reşat ATABEK
11. Gençlik Yılı Dolayısıyla Özlenen
İnsanlık Dünyası Gençlik ve Eğitim N. Cevad AKKERMEN
21. Gençlik Yılından Neler
Bekleyebiliriz ? H. İbrahim GÖKTÜRK
24. Masonik Müzik Nedir ? Orhan TANRIKULU
29. Yapı San'atında Modüler ve
Boyutsal Sembolizm Yüksel UMUTER
38. Perfection - Üçüncü Derece
Kozmogoni ve Psikoloji Emir N. ECER
48. Tasavvuf ve Masonluk II. ve III. Ziya FİCİCİOĞLU
60. Masonluk ve Filoloji Tank GÜNER
62. Olayların İçinden S. ERMEN
65. Localarımızdan Haberler Mimar SİNAN
72. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN

Meşrik-i Azam'ın Faaliyeti ile İlgili Bazı Açıklamalar

Reşat ATABEK

Meşrik-i Azam'ın kuruluşunun bildirilmesi

Bulletin dergisinin Temmuz-Eylül 1909 tarihli nüshası Nisan ayında İstanbul'da Meşrik-i Azam'ın kurulduğunu belirten sirküleri aynen yayınlamaktadır. Sirkülerde Türkiye'de özgürlüğün gerçekleştiği, muhtelif locaların Meşrik-i Azam'ın otoritesinde birleştiği, bu sonunun sağlanmasında İtalyan Grand Orient'inun yardımcı olduğu belirtildikten sonra, 1 Nisan tarihinden itibaren 2'si şapıtr olmak üzere 45 atölyenin faaliyette olduğu açıklanmakta ve tanınma talebinde bulunulmaktadır.

Meşrik-i Azam'da ödevli bulunanlar şöyle sıralanmaktadır:

Mehmet Orfi Paşa (dergide Orphi yazılmaktadır). Granmetr
Halil Hamada Paşa granmetr muavini
Rafaello Ricci birinci nazır
Fuat Hulusi ikinci nazır
Davit Kohen Büyük hatip

Osman Adil Büyük hatip muavini
Nadra Mutran Büyük hazine Emni
Nikolas Forta Büyük sekreter
Marchione ve Zeki Magamez Büyük sekreter yardımcıları
Slotis Büyük dahili muhafız
Emir Muhammet Arslan Büyük tescifatçı
Giovanni Pelegrini Büyük mühürdar
Jak Suhamı Büyük arşivist
Andre Antipas büyük arşivist yardımcısı
Mişel Nuradukyan Büyük muhakkik
Jorj Sursack Büyük muhakkik yardımcısı

Balkan Harbını müteakip ilk toplantı

Revue Internationale de sociétés secrètes 20/1/1914 tarihli nushasında Şerif paşanın yayınladığı Mesrutiyet dergisinin 1913 Kasım ayı nushasında atıfta bulunarak şu hususları belirtmektedir:

Balkan Harbından bu yana ilk defa 8/10/1914 tarihinde saat 9.30'da Hacıopulo hanında masonlar toplandı. Hazır bulunanlar: Talat bey granmetr Karaso, Cavit, Mehmet Ali (Kızılay başkanı), Faik Mazliah (Avukat), Jak Suhamı (tabip). Toplantıda locaların yeniden faaliyete geçmeleri kararlaştırıldı.

Bu toplantıdan önce özel olarak 4,5 ve 6 Ekimde gece saat 9'da İstanbul askeri kumandanı Cemal beyin Nişantaşındaki evinde toplanılmıştı. Bu ev evvelce Tütün tekeli (İnhisarı) Genel Müdürlü Mustafa Baba'nın evi idi. Bu toplantılara Cemal, Mustafa Baba, Halil (Danıştay başkanı), Talat, Azam beyler iştirak etmişlerdi ve Talat beyin Veziri Azam Ohnası hususu konuşulmuştu.

İkinci toplantı

Aynı derginin Şubat 1914 tarihli nushası Mesrutiyet dergisinin Aralık 1913 tarihli nushasına dayanarak şu hususları belirtmektedir:

24 Eylül Cuma gecesi saat 9.30 da yeni seçilmiş olan granmetr Mehmet Ali nin (Kızılay başkanı) başkanlığında toplanıldı. Toplantıda şu biraderler hazır idi: Talat, Cavit, Mustafa, Dr. Süreya paşa, Albay Faik, Mazliah (avukat), Salih Gürcü, Dr. Jak Suha-

mi, Toplandı Abraham paşa kulübü karşısındaki Hacopulo hanında oldu ve Fransız ve İngiliz Grand Orient'larına tanınmak için gerekli müracaatların yapılması kararlaştırıldı. Bundan bir kaç yıl önce tanınma için yapılan müracaat müspet sonuç vermemiş idi, yalnız İtalyan Grand Orient'u tanınmış fakat harbi müteakip (Trablusgarp harbi) İtalya ile bağlantılar da kesilmiş idi.

A. Carasso biraderin açıklamaları

Revue internationales des sociétés secrètes dergisi, 20/6/1914 tarihli nushasında Alberto Carasso'nun bir İtalyan dergisinde yayınladığı makaleyi aynen vermektedir. Bu maktelede özetle şu bilgiler verilmektedir: Türkiye de masonik faaliyetin başlangıç tarihini tespit etmek güçtür. Memleketin politik durumu nedeniyle localarda dile getirilen ilkeler bir politik reform olarak değerlendirilmişti. Muhtelif ırklara mensup olanların bir araya gelmeleri ile mevcut ayrılıklar ve ihtilâfların önlenebileceği, azalabileceği benimsenmişti. Masonlukla daha geniş bir özgürlüğe erişileceği kabullenilmiş olduğu gibi, farklı toplumlar arasında bir kardeşlik bağının tesisine gidilme hevesi hakim olmuştur. Ayrıca istibdadı karşı cephe alınmıştır. Ancak bu sahada vaki mücadele hiç te kolay olmamıştır.

Jöntürkler arasında bir çok mason vardı ve jöntürkler mason ilkelerini değerlendirmeye yönelmişlerdi, ancak jöntürklük ile masonluk eşit anlama gelmemelidir. Jöntürkler kendilerinden beklenilene gerçekleştirememişlerdir. Jöntürkler ile masonlar arasında ki yakınlaşmada Mason prestiji zedelenmiştir. Masonlar jöntürklerden ayrılıp kendi bünyeleri içinde çalışmaya devam etmişlerdir.

Fransız Grand Orient'unun bir kararı

Revue internationale des Sociétés secrètes dergisinin 15/1/1913 nushası Fransız Grand Orient'unun 1908 tarihli konvanında ittihaz edilen bir kararı nakil etmektedir.

Dupouy (Selânikte çalışan Veritas locasının mütemessili) ile Seratzky biraderlerin talebine uyularak Hatibin müspet mütalaası alındıktan sonra kovan jöntürklerin gerçekleştirdikleri devrimi

ve bunun gerektirdiği azim fedakârlıkları ve sürekli gayretleri göz önünde bulundurarak Türkiye'de faaliyette bulunan tüm kardeş locaları kardeş sevgisiyle selamlar ve duyduğu yakınlığı belirtir ve müşahade edilen hamlelerden dolayı tebriklerini sunar ve adalet, özgürlük ve kardeşlik konularında masonik idealin tüm olarak gerçekleşmesini temenni eder.

Binanın satın alınması

Bulletin dergisinin 1929 Temmuz - Eylül tarihli nüshasında İstanbul'da mabet olarak kullanılmak amacıyla yeni bir binanın satın alındığı ve 5/4/1929 tarihinde özel bir merasim ile küşadın yapıldığı belirtilmektedir. Bu toplantıda Granmetr Edip Servet çekici kaymakam Servet Yesariye tevdi etti. Tüm loca ödevlileri ve büyük loca mümessilleri ile Süprem Konsey üyeleri ve üst derece mensupları hazır bulunmakta idiler.

Servet Yesari talebiyle bu küşat merasimi münasebetiyle müselles alkış yapıldı. Müteakiben mabedin inşasına yardımcı olan Hayrullah Yesari, Semih Saip ve Tıngıryan biraderler iki sütun arasına alındı ve kendilerine vaki faaliyetlerinden dolayı teşekkür edildi ve şereflerine bir müselles alkış çekildi. Müteakiben büyük sekreter olup bu toplantıda büyük hatip ödevini gören İbrahim Necmi söz aldı, toplantının önemini belirtti ve Gazi Mustafa Kemal Paşanın yardımıyla ancak bir sonucun sağlanabildiğini bildirdi. Mustafa Kemal Paşa için bir müselles alkış çekildi ve hasenat kesesinin muhtaç çocukların korunmasına tahsis kararı alındı.

Belçika granmetri Ch. Magnette'in ziyareti

Bulletin dergisinin Mayıs 1929 tarihli nüshası 14 Nisan tarihinde Magnette birader tarafından yapılan ziyareti nakil etmektedir. Murat locasının mesaisinde, Mesrik-i Azam ve Süprem Konsey birlikte hareket ederek, Magnette birader, Servet Yesari tarafından resmi bir şekilde kabul edildi. Sert Yesari Granmetr kaymakamı ve Hakim büyük Âmir kaymakamı olarak mesaiyi idare etti. Granmetr Edip Servet hastalığı nedeniyle toplantıya iştirak edememişti.

Büyük sekreter İbrahim Necmi Ziyaretçi biraderin masonik faali-

yeti hakkında bilgi verdi. Müteakiben büyük birinci nazır Raşit birader Fransızca bir hitabede bulundu ve Süprem Konsey'in 1908 yılında Mısır Süprem konseyi delegeleri Fransız Asiz Hasan ve Sakakini birader tarafından ve Belçika Hakim büyük Amiri Goblet d'Alviella'nın himayesinde kurulduğunu ve Mesrik-i Azam ile Süprem Konsey arasında bir konkordato'nun akid edildiğini ve İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep ve Samsun'da locaların faaliyette bulunduğunu ve ayrıca aynı binada Fransız, İtalyan ve Yunan Grand Orient'larına bağlı 3 locanın çalıştığını bildirdi.

Kukulis birader Yunan Grand Orient'ununa bağlı Harmonia, Fransız Grand Orient'una bağlı Renaissance ve İtalyan grand Orient'una bağlı Italia locaları namına konuştu ve muhtelif dinlere mensup biraderlerin bir arada kardeş sevgisiyle çalıştıklarını bildirdi.

Son olarak Magnette birader söz aldı ve kabul merasiminden çok etkilendiğini ve sevgi ile kardeşlerin birbirlerine bağlı olmalarının önemini dile getirdi.

Magnette birader için müselles alkış yapıldıktan sonra, toplu olarak agaba gidildi.

Dergi toplantıda yapılan konuşmaları aynen nakil etmiş olması dikkati çekmektedir.

5 Önemli yabancı biraderlerin ziyareti

Atina'da milletler arası sulh kongresinde bulunan la Foyer, Burlot-Bréal, H. la Fontaine, Haerberlin ve L. Favre biraderlerin İstanbul'a gelip 15/10/1929 tarihinde Sebat muhterem mahfilinde karşılandıklarını Bulletin dergisi Ekim-Aralık 1929 tarihli nüshasında uzun uzadıya nakil etmektedir.

Raşit birader Sebat mahfilinde muhterem üstadından birinci çekici alup celseyi idare etti. Bu toplantıda birinci nazırlığı Sebahaddin Neşet, ikinci nazırlığı Celal Tahsin, hatipliği Ali Kâmil, katipliği İbrahim Necmi üstlenmişti.

Raşit birader ziyaretçi biraderleri selâmladıktan sonra Süprem Konsey delegelerini mabede aldı.

Müteakiben Raşit birader uzun bir hitabede bulundu ve her bir

ziyaretçiyi Meşriki Azam namına selâmladı ve her birini ayrı ayrı tanıttı. Lucien le Foyer'nin eski bir millet vekili ve Fransız Grand Orient granmetri, Brulot-Bréal ve la Fontaine'nin Belçikada Senatosunun başkan vekilleri, Haeberlin ile L. Favre'in İsviçrede Alpina büyük locasının üyeleri ve Hasberlin'in 1923 yılında kurulmuş olan A.M.I. (Association maçonnique internationale) granmetri olduğunu belirtti ve bu ziyaret nedeniyle duyulan şeref ve sevinci dile getirdi.

Süprem konsey namına söz alan Servet Yesari de buluşmadan duyulan sevinci açıkladı ve Türkiyede mason ilkelerinin yayılması ve yerleşmesi için durmadan gayret sarf edildiğini belirtti.

Le Foyer söz alarak teşekkür etti ve yapılan hamlelerden ve sağlanan sonuçlardan dolayı tebriklerini bildirdi, ancak gelecekte de tüm insanlar arasında sulhun tesisi için gösterilen gayretlere iştirak edilmesini ve bu amaçla sulhu savunan bir derneğin kurulmasının ve milletler arası sulh teşkilâtı ile bağlantı kurulmasının yararlı olacağını dile getirdi.

La Fontaine de söz aarak harbm yarattığı istisap karşısında sulhun önemini belirtti.

Raşit birader Çanakkale harbının ızdırabını, sulhun da korunmasının gerektiğini açıkladıktan sonra toplantıya son verildi.

Dergide konuşmaların özetlenmeyerek aynen verilmesi ilginç olup toplantıya verilen önemi belirtir.

Meşriki Azamın kuruluşunun 25. yılı

La Chaîne d'Union dergisi 1934-35 Eylül ayı nüshasında Meşrik-i Azam'ın 25. yılının 1 Ağustos tarihinde kutlandığını nakil etmektedir.

rader, Yunan Orient'u namına Fotiadis, Velicanis ve Mirmiroğlu A.M.I. (Association maçonnique internationale) namına Raşit biraderler, Fransız Grand Orient'u namına Mim Kemal ve Tiberius biraderler toplantıya iştirak ettiler.

Toplantıyı granmetr Muhiddin Osman idare etti. İsmail Hurşit birader Süprem Konsey'in tarihcesini çizdi ve eski ve kabul edilmiş skoç ritinden uzaklaşılmasını istedi ve Türkiyeyi, demokrasiyi ve Mustafa Kemal'i alkışlamakla sözlerini bitirdi.

Muhiddin Celal Süprem Konsey'in kuruluşunu anlattı ve 13/6/1909 tarihinde David Kohen, Nikola Forte ve Mişel Nuradukyan bira-derlerin toplanıp Mesrik-i Azamı kurma kararını aldıklarını ve bu toplantının Hacopulo pasajında toplantının yapıldığını bil-dirdi.

Müteakiben Mehmet Ali Haşmet ve Servet Yesari masonluk ideali ve hakiki masonun vasıflarını belirttiler. Bu konuşmalardan son-ra yabancı obedinsların mümessilleri söz aldı ve toplantıyı bir agap takip etti.

Gençlik Yılı Dolayısıyla Özlenilen İnsanlık Dünyası

Gençlik ve Eğitim

GİRİŞ

Bilindiği gibi 1948 yılında kurulan ve 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilerek yayınlanan Anayasası ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile hukuki meşruluğuna erişen Birleşmiş Milletler, 1985 yılını «Gençlik Yılı» olarak kabul ve ilân etmiştir. Bu arada, Gençlik Yılı için ihti-

Mason Locaları özlenilen insanlık dünyasının simgesi ve insanıcılık ülküsünün evrensel mâbedidir.

Naki Cevad AKKERMANN

yaç ve istekleri belirlemek ve bu konularda üye ülkeleri aydınlatıcı ve uygulayıcı nitelikte ilkeler ve programlar hazırlamak için, üye ülkelerin temsilcileri arasından 24 delege seçmiştir. 1981 yılında Viyana'da toplanan bu danışma kuruluşu, üç prensibi tesbit etmiş, ve herbiri ayrı ayrı programlar halinde birçok tavsiyeleri kapsayan teklifle-

rini üye tükelerine göndermiş-
tir. Kısaltılmış olarak:

«A— İşgücü. Bilgi ve yete-
nek isteyen bütün
faaliyetlere gençliğin
katılması; kırsal alan-
larda tarımsal her
tür türlü çalışma ve ağaç-
landırma konularında
kırsal gençliğin faali-
yete geçirilmesi.

«B— Toplumun ekonomik
ve sosyal gelişmesinde
onların katkısının
sağlanması.»

«C— Her türlü çatışmaya
araç olan alkol, uyuş-
turucu madde ve ben-
zeri alışkanlıklardan
gençleri uzaklaştıra-
cak ve aralarında ba-
rış sağlayacak tedbir-
lerin alınması.» (*)

Düşüncemize göre bu teşebbü-
sü, gençliği beden, düşünce,
duygu ve irade sağlığı ve uyum-
u içinde, özlemi çekilen bir
«İNSANLIK DÜNYASI»nın
mimarları olarak hazırlama
amacını gütnesi bakımından
ne kadar takdir etsek o kadar
azdır.

Birleşmiş Milletlerin aldığı bu
kararı (M.Ö.600) de başlayan

(*) Geniş bilgi için; 14.2.1985 tarihli
Milliyet gazetesi. Vecdî Üçgül ta-
rafından (Gençlik yılında neler
işlenecek).

«İNSANIN kendine döndüştü»
hareketinin yeni ve ikinci bir
evresi olarak nitelendirmek
yerinde olur. Felsefeyi de ya-
ratan birincisi, Mistisizm'den
dönüştü. Dileyelim ki, ikincisi,
yer yer içinde yaşadığımız
kaos'dan düzene tam ve başa-
rılı bir dönüş olsun. Bu dönüş
özlenilen bir İnsanlık Dünya-
sıdır.

I — ÖZLENİLEN İNSANLIK DÜNYASI :

Gerçekten tarihsel süreç için-
de yaşadığımız XX.YY., da da
zaman zaman kıtalar içi ya da
aşırı akınlar ve istilâların ya-
rattığı kargaşalar içinde bu-
nalan insan, her zaman, ken-
dine huzur ve selâmet getire-
cek yeni bir İNSANLIK DÜN-
YASININ Özlemi içinde yaşa-
mıştır. Birleşmiş Milletler teş-
kilâtının kuruluş nedeni de
budur. 250 yıldan beri faali-
yette bulunan Masonluk örgü-
tünün felsefi ve hümanist öğ-
retisinin ilksü de budur.

Biz, bu görkemli kuruluşun
sütunlarında feyz almış nati-
tevazı bir üye olarak, özlenilen
«İNSANLIK DÜNYASI'nı»,
kutsallık karışımı bir ilhamla,
bir bölümünü sunduğumuz
«Mâbet'te Duanın şu dizeli-
riyle yansıttık.

Ruhumuzda yatan ülkü: Sevgi dolu acısız
Şefkat, huzur, barış, neşe, ışıltı dolu tasasız
Güzellikle, iyilikle, doğrulukla süslenen
Din, dil, ırk, renk, gelenekler ayrılığı gütmeyen
Kansız, kinsiz, ululaşmış, dalâletten arınmış
Istirapta, felâkette birbirine sarılmış
Cihanşümül bir İNSANLIK DÜNYASI orada
Akıl - hikmet, irfan, ızan, nuruziye ve zekâ
hüküm sürsün kardeşliği mutluluğu sağlasın
Ve evrensel bir uyumla birbirine bağlasın
Sona ersin toplumdaki kargaşalar acılar
Buna muhtaç kutsadığın ruh verdiğin insanlar.

Beşeri birlik amacıyla insanların ortaklaşa yeni bir dünyaya cilediğini ve ülküsünü yanıtlayan bu niyaz, bir örtüdür. Bu örtünün bir ucu kaldırılırsa ortaya çıkacak şey, ATA-TÜRK'ün deyimi ile (Hasetlerin, ağgözlülüğün ve kinlerin) uğruna, savaş meydanlarında düşüp kalan gençlerin, ya da çoluk-çocuk, kadın erkek günahsızların soykırımına kurban giden insanların yığın yığın sayısız cesetleri ve pıhtılaşmış kan deryasıdır.

BU AÇLAR DİNECEK ÖLÜMSÜZ BARİŞ GELECEK Mİ?

1932 de «Intellectual Corporation'un açtığı» Savaş Ortadan Kaldırılabilir mi?» Sorusu, çağdaş iki büyük düşünce adamı arasında tartışma konusu olmuştur. Bu kişiler Einstein ve Freud'dur.

Einstein'e göre yanıt e v e t'tir.

O'na göre «İnsanlık tarihi, uygarlık açısından, fikri ve mânevi bir evrim süreci içindedir. Bu eğilim ve yöneliş süreci devam edecek ve insanlar huzura erişecektir...»

(Einstein'ın ileri sürdüğü eğilim ve yönelişlere ilişkin notları kaydettim. Fakat bu süreci, bilimsel ve felsefi bir yaklaşımla şu şekilde sıralayabiliriz.)

I — Nedensellik (Causalisme) bakımından :

Metafizik ve mistik yaşam anlayışında dinsel yazgıcılıktan (Fatalisme) bilimsel gerekliliğe (Determinisme) yönelmiştir.

2 — Gerçekçilik bakımından: Değer yargısı olarak görgüçlülüğü (Emprisme) ve hattâ ide-

alizmi ikinci kadroya iten insan, düşünce ve vicdan özgürlüğü içinde usulunun (Rationalisme) yaratıcı gücüne ve gerçekçi olarak reel bilimler düzenine yönelmiştir.

3 — Genel uyum (harmonie) bakımından :

Bir yandan ileri derece şekilliliğe bağlı olan ve görenekçilik diye adlandırılan skolastik tutuculuktan yaratıcılığa ve öte yandan teknik uygarlık paralelinde ortaklaşa tinsel bir uyum dürtüsü ile, insanlar arası anlaşmalarla evrensel huzur ve barış çabasına yönelmiştir.

4 — Ahlâk anlayışı bakımından :

Kaynaklarını doğuştan alan diyalektik yeteneklerimizin doğurduğu ve amacı, üniversal değer yargısı olarak adalet ve güvenlik kavramı içinde, klasik ahlâk ve vicdan anlayışının temelini kuran karşılıklı bağlılığın ve dostluğun belirtisi olan, şeffaka, iyiliğe yardımlaşmaya, dayanışmaya ve toleransa yönelmiştir.

5 — Toplumsal yaşam bakımından :

Bireye kişilik, özgürlük tanımayan statik ve mekanik ce-

maat hayatından, bireylerin kişiliğini, özgürlüğünü ve gelişimini amaçlayan dinamik ve organik cemiyet hayatına yönelmiştir.

6 — Kutsallık duygusu ve övgüsü bakımından :

İstiraplarımızda umutlarımızın ve tesellilerimizin kaynağı; mutluluklarımızda sevinçlerimizin ortağı olarak, kutsal saydığı bir ülküye inanç eğilimini taşıyan insan ruhu, mutlakvarlık, öncesizlik ve sonsuzluk kavramı içinde putları ve çok Tanrıculığı bir yana iterek, yaratıcı ve evrensel uyumu yönetici en yüce bir gücün varlığına yönelmiştir...

Doğa tarihi açısından beşeri ayıklanma (Selection) olarak açıklanabilecek bu psiko-sosyal evrimleşme, aşamalar halinde nasıl sürüp gelmişse, bundan sonra da sürüp gidecektir. (*)

Freud'un soruya ve özellikle Einstein'a yanıtı ise H A Y I R dir. «Çünkü, insan aşk ile

(*) Bu maddeler, 1973'de İstanbul'da toplanan Avrupa S.R.I.H. B.A. leleri konferansı dolayısıyla tarafımızdan Y.S'ya sunulan ve konferanslar bülteninde yayınlanan (GENÇLİK VE EĞİTİM) başlıklı yazımızdan alınmıştır.

nefretten kuruludur. Bu, doğal bir yapı ve yasadır. (bk. dergi 54.s.28 A-B). Sizin cazibe yasanız ne kadar doğalsa, biyolojik istekler, saldırmalar, öldürmeler de o kadar doğal yasalardır.

Savaş doğal, biyolojik olarak doğru, pratik bakımından kaçınılmaz bir şeydir. Savaşın şiddetle aleyhinde bulanacağımıza o'nu, yaşamın iğrenç yanlarından birisi olarak neden kabul etmiyoruz?...

Fakat şu düşünceler de Freud'un :

«Şuurumuzun arkasında karanlığa yığılan cinsi istekler zaman zaman bu cinsi istek hallerinden çıkarak, orada fikir, ahlak, sanat, heyecan,, tasavvurlar ve güzel sanatlar halinde yaratıcı bir kaynak ve güç oluyor. Düşüncemizin hayatını teşkil ediyor.»

Düşüncemize göre Freud'un bu düşünceleri, ahlak'da, bilimde, felsefede, estetik sanatlarda ve teknikte y a r a t ı c ı süperlerin ortaya çıkış nedeni, kemalin, olgunluğun, faziletin ve nefse hakimiyetin anlatımıdır. Birleşmiş Milletler Kurulu nasıl birkaç «süperin» eseri ise, dünya yüzünde bu uluların çoğunluk kazandığı zaman, özlenilen İNSANLIK

DÜNYASI ve BARIŞ da doğacaktır. Einstein'ın söylemek istediği ve aşağıda görüleceği gibi ATATÜRK'ün söylediği de budur.

II — GENÇLİK VE EĞİTİM:

XX.YY. yalnız milyonlarca gencin ölümüne ve sakat kalmasına neden olan iki dünya savaşına değil, aynı zamanda, XIX.YY'ın ilk yarısında başlayan ve şekil değiştirerek, özellikle 1960'dan sonra, «DevrimHareketleri »diye gençliğe maledilen ve gittikçe yoğunlaşan kanlı olaylara sahne olmuştur. Bilindiği gibi Türkiye de Balkan, 1914 1. Dünya ve kurtuluş savaşları gibi, her biri yüzbinlerce gencin ölümüne neden olan büyük felâketten hissesini almış ve 1970 den sonra gittikçe tırmanan kanlı terorist hareketlerinin cereyan ettiği bir alan haline gelmiştir.

İnsanlığın içine düştüğü bu kanlı maceralardan sonra ortaya çıkan sosyo-politik ve ekonomik krizler, yer-yer, sınırlı ve sınırsız olarak genç kuşaklarda Monarşizm'den Anarşizm'e kadar bir takım bölünmelerin ve kargaşaların nedeni olmuştur. Bu olayları ve etkenlerini birbirinden ayı-

ran nitelikler, sosyal olaylar kadrosu içinde iki grup'da toplanmıştır.

I — Çalışma alanları sınırsız olan:

A — Başta devlet olduğu halde toplumsal bütün kuruluşlara ve ahlâk anlayışına karşı gelen ve onları inkâr eden; sosyal felsefe olarak anarşiyi benimseyen, makine haline gelen toplumun katılıklarından kurtularak daha geniş bireysel özgürlüğü ve doğaya uygun yaşamı amaç edinen, mistik ve rind görüntüleriyle mutlak barış yolunda olduklarına inanan örgütsüz bir anarşizmin passif ve kan-sız HİPPI tipi.

B — 1830 Fransız devrimini izleyen yıllarda monarşilere karşı, insan haklarına dayalı laik ve demokratik Cumhuriyet düzeni nedeniyle birçok memleketlerde kurulan ve « G E N Ç » adıyla başlayan gizli ve açık devrimci örgütlerin yerine geçen ve amaçları, kapitalist burjuva devletlerini, sınıf egemenliği altında halk devleti haline dönüştürmek olan ihtilâlcı, aktif ve türlü adlar altında örgütlü MARKSİST tipi.

2 — Çalışma alanları sınırlı olan :

A — Teokratik mutlak monarşi doğrultusunda sinsice hareket halinde olan örgütlü, örgütsüz ve zamanına göre aktif veya passif davranış içinde bulunan ve bu amaçla, çoğunluğunu daha zihin iskeleti tam olarak kurulmamış yaştaki gençleri eğiten tutucu faşist tipi.

B — Ulusal kurtuluş ve bağımsızlıkları için sürdürülen hareketlerin açık savaşı geriliciler tip (*)

Özellikle gençler arasında yayılmasında HİPİLERİN büyük rol oynadığı uyuşturucu madde kullanma alışkanlığı ve tahribatı, toplumlar içinde tehlikeli bir evreye ulaşmıştır. Kullandıkları uyuyuşturucuların cinslerine göre içecekler, hapçılar, alkolcular gibi sınıflandırılan ve onları cinayetlere, intiharlara kadar sürükleyen gençleri de ayrı bir tip olarak yukarıdakilerin arasına katmak gerekir.

Ölümsüz bir barış ve özlenilen insanlık dünyasının gerçekleşmesi için ilk koşul olarak, yukarıda sıralanan gençlik dünyasının ıslahı ve eğitimi, ele alınacak temaların başında

(*) Bu iki madde ve paragrafları da 973 konferansı bültenindeki raporumuzdan alınmıştır.

İsrail Bū. L. P.S. Büyük Üstadı Elly WEISS K.
Şekûr OKTEN K.:’e İsrail Büyük Locasının Ş

İsrail'de Türkçe çalışmak üzere açılmış olan

gelir. Birleşmiş Milletler Danışma Kurulunun üç ilkesinden sonuncusunun önemi de buradadır.

GENÇLİĞİN EĞİTİMİ VE STRATEJİSİ :

1960'dan sonra insanlığın başına bir belâ gibi çöken bütün kanlı olayları ve nedenlerini, sanki olmuş gibi çok önceden gören ATATÜRK, bir taraftan Türk gençliğine hedefini gösterirken, öteyandan, gelecek tehlikeleri bütün açıklıklarıyla dünya uluslarının önüne sermiş ve eğitim ihtiyacını ve gerekçeleriyle birlikte temel ilkelerini de ortaya koymuştur. Çağdaş büyüklerin en büyüğü olan ATA'nın seslenişini bir kez daha okuyalım

«17 Mart 1927'de Romanya Dışişleri Bakanı Antunesko şerefine Ankara Palas'da verilen ziyafette Atatürk şunları söylemiştir :

«İnsanlığın hepsini bir vücut ve her milleti bunun uzvu saymak gerekir. Bu vücutun parmağındaki acıdan diğer bütün uvuzlar müteessir olur. Ancak böyle bir düşünüş; insanları, milletleri betbinlikten kurtarır.

Eğer milletler arasında bir hastalık varsa, hadise ne kadar uzakta olursa olsun, kendi aramızda olmuş gibi, bu esastan şaşmamak lâzımdır. Eğer devamlı barış isteniyorsa, insan kütlesinin vaziyetlerini iyileştirecek tedbirler alınmalıdır. İnsanlığın bütün refahı, açlığın, baskının yerine geçmelidir. DÜNYA VATAN-DAŞLARI HASET-AÇĞÖZ-LÜLÜK VE KİNDEN U-ZAKLAŞACAK ŞEKİLDE TERBİYE EDİLMELİDİR.»

Bu konuşma ile Atatürk, daha o tarihte adı bile olmayan BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN kuruluş gerekçelerini vermektedir. Konuşmasında özellikle üstünde durduğu haset, açğözlülük ve kin; bencillik, gurur, her türlü kötü ihtiraslar, ırküstünlüğü gibi kişisel ve toplumsal yaşamımızın yıkıcı yanlarında anlatımındır.

EĞİTİM STRATEJİSİ :

1 — ATATÜRK'ün «yurtta barış, cihanda barış» özdeyişi, barışçı bir gençliği yetiştirmek için uluslararası ortaklaşa eğitim stratejisini içermektedir. Bu bakımdan :

Uluslar kültür ve uygarlık a-

çılarından birbirinden farklı özellikler taşıyabilir. Fakat bütün insanların doğarken birlikte getirdikleri ruhsal dokular az çok birbirinin benzeridir. Bu, doğanın insanlara verdiği ortak bir bağıştır. Bu bağış:

Şefkat, sevgi, hoşgörü, iyilik, güzellik ve doğruluk gibi yararlı; yıkıcı, kırıpgecizici ve öldürücü nitelikleri ile de zararlı içgüdüsel yeti ve yeteneklerdir.

İnsan olarak ruhsal ortaklığımız, dünya barışı için bütün ulusları, aynı temele dayalı hayırlı eğilimleri besleyip geliştirecek ve zararlı olanları da körleştirecek bir eğitim sistemi kurmak ve başarıya ulaşmak için doğal hareket noktasıdır. Bu amacı sağlamak için yapılacak ilk iş, «Uluslar Arası Ortak Eğitim Birliği» seferberliğini oluşturmaktadır.

Böylece bütün insanlığa mal edilecek ortak eğitim, ana kucağından ve ilk okullardan üniversitelerin son sınıfına kadar kesintisiz sürüp gidecek bir süreç izlemelidir. Bu süreç içinde alle-toplum ve insan sevgisini oluşturup basamak basamak tahkim edecek ve bir bölümü yukarıda sayılan kompleksleri zararsız hâle ge-

tirecek ahlaksal temele dayalı bir yöntem uygulanırken bir taraftan da, gençliğin beden ve ruh sağlığını geliştirecek ve olgunlaştıracak kuruluşların yanında özellikle estetik dallarda kendilerini tatmin edecek çalışmalar için kulüpler ve galeriler tesis edilmelidir.

2 — Politika, kendi amacı için kanlı olaylara neden olan terörizme alet ettiği gençlikten elini çekmelidir.

Radyo haberlerine göre, B.M. Danışma Kurulunun tavsiyelerinin ve programlarının uygulanmasını Türkiye'de üniversiteler üstlenmiş gibidir. Bu feyz ve irfan kuruluşlarının, olanakları ölçüsinde, gelecek için de geçerli programlarla, bu görevi başarı ile yapacakları kuşkusuzdur. Ancak kendi kadrolarının dışında kalan ve sayıları milyonları aşan gençlik kitlesini hangi otoritelerin ele alacağı ve uygulanacak programla hakkında henüz bir açıklama yapılmamıştır. Bir yazarımızın dediği gibi, yaşam bilgisi «alle-inanç ve kısla» arasında geçen bu gençlik kitlesinden bir bölümünün 12 Eylül öncesi geçen kanlı olaylarda oynadıkları rol, hepimizce bilinen bir şeydir.

GENÇLER İÇİN NELER YAPABİLİRİZ SORUSUNA GE-LİNCE :

PK. Muhterem B. Üstadımızın bu sorusu, kuruluş bakımın-da Mason'lüğün temel konula-rından birisidir. Ötedenberi «açılalım mı, açılmayalım mı» soruları, bir konu olarak bu gün de değerini saklamakta-dır. Gençlerle ilişki, açılmanın ilk basamağını oluşturur. Bir kelime ile «EĞİTİM» teması-nın esası da burada yoğunla-şır.

Bilindiği gibi herbiri, özlenen insanlık dünyasının küçük birer simgesi olan LL. ve atel-yeler, birer eğitim kuruluşu olarak, ritüel ilk prensipler da-hilinde, kendilerine düşen gö-revleri z a t e n yapmaktadırlar. İnsanlık dünyasında yara-tıcı ve kurtarıcı birçok büyük insanlar bu mâbetlerde yetiş-miştir. Ashında, her Mason kendi yuvasında bir üstat ve her yuva aile eğitiminde bir mâbet'dir. Hemşirelerimizle birlikte yapılan oturumların sebep ve hikmeti de budur. Bu nitelik 250 yıldan beri na-sıl sürüp gelmişse, kutsal bir görev olarak bundan sonra da sürüp gidecektir...

Gençlik için yapabileceğimiz « n e l e r e » ilişkin düşünce-lerimi sunuyorum :

1 — B.L. Danışma Kurulu-nun tavsiyelerinin ve progra-mının uygulanacağı gençlik kitlesi ile temas ve bu kitlenin bedensel, düşünsel ve duygu-sal gereksinimlerini, karşıla-mak için, zemin, zaman ve o-lanaklarımızın yeterli olduğuna kani değilim!

2 — Hem bu gençlikle ilerisi için kademeli bir temas kur-mak ve hem de en kestirme yoldan Masonluk ailesi bütün-lüğünün birer organı olan, bize yakın bir gençlikle meşgul ola-biliriz. Şöyleki:

A — Mason birlik zincirinin içinde olan kardeşlerimizin üniversite ve muadili kuruluş-lardaki öğrenci çocuklarını ele almak ve Türk Yükseltme derneğinin yan kuruluşu nite-liğinde bir «Genç Kardeşler Kulübü» meydana getirmek olanaklarımız vardır.

B — «Genç Kardeşler» Klu-bu, Büyük Üstad Kaymakamı-nın başkanlığı altında Büyük Loca görevlilerinden birisi ile Eğitim L.sı Mh. Üstadından ya da Dernek Yönetim kuru-lunca seçilecek bir heyetten oluşan «hazırlık ve yürütme komitesi» tarafından gerçek-leştirilebilir. Ayrıca araların-da profsörlerin ve doçentlerin de bulunacağı 10 üyeli bir de

Eğitim Komitesi Kurulur. Bu maksatlarla:

1 — Pek Muhterem Büyük Üstadımız bir genelge ile «Genç Kardeşler Kulübünün» kurulacağından bütün Locaları haberdar ederek, bu kuruluşun gerçekleşmesi için üniversite veya öteki yüksek okulların öğrencisi olan gençlerin babalarını, bu klübe üye olmak için çocuklarını hazırlamalarını ve ismi ile yaşını ve mensubu olduğu öğretim kuruluşunu gösteren bir listenin, hazırlık ve yürütme komitesine verilmesini rica eder.

2 — Böylece üye Sayısı ve üyelerin kişilikleriyle adresleri tesbit edilmiş olur.

C — Toplantılar için hiçbir masonik dekorasyonu olmayan bir salon yeterlidir.

D — Kendilerine zarif bir davetiye gönderilen üyeler, belli bir gün ve saatte toplantıya çağırılır. Bu ilk toplantıda, Birleşmiş Milletlerin 985 yılını, gençlik yılı olarak ilân

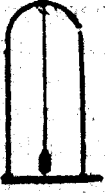
ettiğini, bu nedenle gençleri biraraya getirerek, kulübün, fikri-mânevi ve sosyal açılarından aydınlatıcı ve birleştirici konularda yapacağı işler anlatılır, ve özellikle bu kuruluşun AÇIK BİR TESİS olduğu ve arzu eden üyelerin, yakın arkadaşlarını da toplantılara getirebilecekleri vurgulanır.

E — İkinci toplantıda ilk konuşmanın Türk Yükseltme Derneği Başkanı Büyük Üstadımız tarafından yapılması her bakımdan yararlı olur.

F — Bu kuruluşun hukuksal niteliğinin, ilgili kardeşlerimiz tarafından gözden geçirilmesinin yerinde olacağını düşünürüm.

Böylece, Fk. Mh: Büyük Üstadımızın sorusunu, konuyu ilgilleyen analiz ve sentezleriyle açıklayarak yanıtlamış oluruz. Takdir, her zaman saygılı olduğum Mimar Sinan Locamızın yüksek kurulunun dur.

Kaynaklar : Metindeki yapıtlardır.

Gençlik Yılından Neler Bekleyebiliriz ?..

Halil İbrahim GÖKTÜRK

İnsanlık ailesinin gelenekselleşmiş önemli dünya olaylarından biri sayılan ortak GENÇLİK YILINDAYIZ (1985). Bununla ilgili ve yaşamla ilişkili dileklerimize uygun olarak Türk gençliği üstüne özlemlerimizi dile getirebiliriz. Ancak sade suya kuru öğütlerin her zaman bir işe yaradığını sanmıyoruz. Ne var ki Büyük Atatürk'ün gösterdiği şu yol her dönemde denenmeye değer: «İnsanları sevk ve idare eden şey, fikirler ve o fikirleri teşahhus ettiren (kişileştiren) kimselerdir.» diyor. Eğer yarın için Türk gençliğinden doğacak önderler bekliyorsak, bu altın sözlerin açıklanması gerekir. Zira bugünkü ortam, yıllarca maddeye yönelik kişisel çıkar, bencilik ve ilkel haz temeline dayalı anarşik bir dönemin mirasıdır.

Akşamdan sabaha toplumsal bir olguyu, yahut bir genel kanaati birden değiştirmek mümkün müdür? O ki politikacısı demagog bilimcisi ikiyüzlü yalak, sanatçısı kısır satılmış, öğretmenî bölücü, üniversitesi işlemez, ekonomisi batık, sendikacısı politik ağa, aşayışı karışık, TRT'si yabancı ideoloji düdüğü, öğrencisi silahlı militan olmuş ve kısaca korkudan umarsız şaşırırmıştık tek devlet bekleyen bir devirden geldik.

Öyleyse maddileşen ve her şeyi kişisel maddi çıkarıyla ölçen ben-

cil bir gençlik kitlesini birdenbire manevi ve milli değerlere yönlendirmek nasıl mümkün olacaktır? Acaba yerinde ve zamanında karşılıksız yarar esasına dayalı bir görüşü, kanaati veya ülküyü hemen aşılacak veya ona hızla alıştırmak için bir yöntem bulunmuş mudur? Kısaca böyle hastalıklı bir gençlik görüş veya anlayışını derhal tedavi edecek bir reçete var mıdır? Demokrasi, bir takım açık gözlerin çıkar sağlama, başıbozukluk, veya sömürü yolu değildir. Nasıl ki Ruh ve Beden birbirinden ayrı veya ayrılmaz iki varlık iseler, bunların ihtiyaçları da manevi ve maddi olmak üzere ayrı ve uyarlıdır. Günümüzde maddenin üstünde yeralan yüce ve manevi değer hükümlerine, yüceleşmiş duygulara ulaşmak için her zamandan fazla zorunluluğumuz vardır.

O halde, her devirden daha çok çağdaş bilgi, teknoloji, ve çeşitli bilimleri sınıfta tarafsız öğreten öğretmene, milletin ve yurdun sancılılarıyla geceleri uykuları kaçan öz birlikçi parlamentere, yasa ve yönetmelikleri yansız, yönsüz uygulayan aydın, kültürlü memur, subay ve her türlü yönetici görevlilere her zamandan fazla ihtiyacımız yok mudur? O kadar ki onların örnek liderlikleri, çağımızın eğitim ve öğretimine, bilim, dil, kültür, tarih ve güzel sanatlarına asla aykırı düşmeyecektir. Çağdaş bilgiye dayalı fikir ve hizmetlerini gerçek uygulamalarıyla millete gösterecekler. Yani her devlet görevlisi, milletin temsilcisi olarak Kemalizm ideolojisi doğrultusunda milli hedeflere yönelik çağdaş milli fikir sentezlerini örnekleme suretiyle kişileştirmelidirler.

Çünkü dün Atatürk'ün öğretmenleri, subayları ve bütün görevlileri, onun kurduğu rejimin içten, gözüpek, özverili bekçileriydiler.

Bugün de yüzyılın gidişine ters düşemeyiz. Bugün de okullarımızda Grek mitolojisinden elektronik ve sosyalizme kadar her tür dünya görüşü ve fikri yararlı ve zararlı yanlarıyla açıklanmalıdır. ...Tâ ki kötüler, düşmanlar gençlerimizin beynini ve boşluklarını doldurarak yıkayamasınlar. Nasıl ki batılı gençler bilimsel sistem, süreç, ve yöntemle milli ve manevi değerleri birleştirerek yetiştiriliyorsa, Türk genci de aynı yolu tutacaktır. Geçmişin geçersizleşmiş değeryargılarını değil... Zaten kişinin zamanın geçerli bilim, teknoloji, sanat ve çok kültürlülük gibi niteliklerinin dışında veya gerisinde kalması düşünülemez. Hatta milli ahlak, ülkü ve disiplin inancı Çalışma Tanrı'sının ilk şartıdır diyebiliriz. Batıdan Doğuya güneyden kuzeye her görevli Kemalist fikirlerin temsilcisi, çağdaş

İnsanlık düzeyinin özlemcisi olmadıkça, özlenen hedeflere ulaşmak mümkün değildir. Hele «o ücrete, bu hizmet yeter» diyenler Atatürk'ten asla söz edemezler. Zira onlar sahteci, yağcı ve günün modacısıdır. Başarılı ve başarısız hizmetlerin farkı ödül ve ceza ile değerlendirilir. Toplumsal demokrasiye geçememiş bir ülkede, demokrasi başına buyrukluğa değil, özen, düzen ve başta disiplindir. Günümüzün ulaşım ve iletişim araçlarının hızla yaydığı türlü, görüş, buluş ve kültürleri ancak kendi sentezini yaratmış üretici, kültürlü kişiler hemen cevaplayabilirler. Yine onlardır ki yabancı kültür sömürülerinin etkisi altında kalmazlar.

Millî kültür birikiminin belli kalıp, formül ve yöntemi henüz bulunmamıştır. O, sürekli okuyan, araştıran, gözleyen, öğrenen ve öğreten, ama her verdiğine karşılık beklemeyen ve daha yüce hedefler gözetken örnek, üretici bir idealizm anlayışı ve kültür birikimidir. Yine onun sahipleri, kendilerine ihtiyaç duyulan yurdun dört yanına yüksünmeden giderler. Görevlerini sızlanmadan yerine getirir ve gönül huzuruyla dönerler... Ve kısaca yalandan, yağcılıktan, boşluktan ve sarhoşluktan tiksindir kaçarak. Dahası varlıklarının ilk olumlu belirtileri, millî sınırlar dışındaki çeşitli alanlardan kulakları-mıza kadar yankılanabilirler...

İŞTE BÖYLE BİR TÜRK GENÇLİĞİ ÖZLÜYORUM.

Masonik Müzik Nedir ?

Orhan TANRIKULU

Gerek Mu. L.: verdiğim konferanslarda edindiğim intibalar, gerek se W.A. Mozart K.: Masonik müziklerinin plak çalışmaları sırasında vardığım sonuçlarla Masonik müziğin ne olduğu, ritüele bağlı olan ve olmayan Masonik müzikler, bunların tanımlanmalarındaki faktörler hakkında siz ilgilenen kardeşlerimi elimden geldiğince aydınlatmayı kendime görev asyım.

Masonik Müzik, genel anlamıyla Masonluğun ilkelerini içeren sözler üzerine yazılmış ritüelilik ya da ritüel dışı eserler veya doğrudan doğruya belirli Masonik amaçlarla yazılmış, sözsüz de olsa bir ritüelin uygulanması amacıyla,

müzikal yapısıyla belirginleşen eserler kadar besteci KK.: tarafından yazılan öteki eserlere yansıyan çeşitli Masonik bulguları içeren her türlü müzik türünü kapsar. Masonik bir şarkı, Masonik bir opera gibi. Bir eserin Masonik olması için onun mutlaka bu amaçla yazılması gerekmez. Bir Mason ya da Mason olmayan bir bestecinin herhangi bir eserinde Masonik öğelere, idelere rastlamak mümkün olabilir. Ama bütün bu eserlerin ritüelilik olduğu anlamına gelmez. Yani, her Masonik eser Mason bir besteci tarafından yazılmış olsa da ritüel içinde kullanılabilir mi?. Aslında üzerinde dikkatle durul-

ması gereken bu konuyu izni-
mizle burada değmek istemiyo-
rum. Bunu bir başka yazımıza
konu yaparak «Masonik Mü-
zik» türünün tanımlanmasın-
daki ana faktörleri burada
elverdiğince detaylarıyla ince-
leyelim.

Masonluğun insanlık idealle-
rini en geniş kapsamıyla be-
nimsemiş olduğundan yazarı
ya da bestecisi Mason olsun
ya da olmasın pekçok eserde
bu tür içeriklere rastlayabili-
yoruz. Şarkı repertuvarına
baktığımızda Haydn, Mozart,
Beethoven, Schubert, Brahms,
Hugo Wolf, Mahler gibi beste-
cilerin pek çok liedlerinin söz-
lerinde Masonik fikirler, an-
latımlar var. Bunların pekço-
ğunun Mason şairler ve yazar-
ların metinleri üzerine bes-
telendiğini biliyoruz. Oysa
bunların aralarında öyleleri
var ki çevreleri nedeniyle bu
tür ve etkinlikte yazmışlar.
Örneğin Friedrich von Schil-
ler'in (1759-1805) Mason ol-
duğuna dair hiçbir kayıt yok
ama Göthe'nin «Sturm und
Drang» diye tanımlanan ede-
biyat akımının içinde Schiller
de etrafındaki Mason yazarla-
rın etkisiyle kardeşlik, bağ-
lılık vatanseverlik, dürüstlük
ve benzeri Masonik idealleri
savunmuştur. Dolayısıyla Sch-
iller'in metinleri üzerine ya-

zılmış müziklerde de hep Ma-
sonik fikirler hakimdir. Bu-
gün Beethoven'ın da Mason
olup olmadığı konusunda tar-
tışmalar sürmektedir ama bes-
tecinin Schiller'in şiiri üzeri-
ne bestelediği 9. Senfonisinin
son bölümü bütünüyle Ma-
soniktir. Gene hiçbir kaynak-
ta Masonluğu ile ilgili hiçbir
bilgi bulunmayan Giuseppe
Verdi (1813-1901), gene Schil-
ler'in metinleri üzerine beste-
lediği Don Carlos, Giovanna
d'Arco-Luisa Miller, I Masna-
dieri (Haydutlar) gibi opera-
larında yer yer Masonik ide-
allerin son derece etkili oldu-
ğu bölümler yazmıştır. Verdi'nin
librettolarını yazan bir
başka İtalyan besteci Arrigo
Boito (1842-1918) zaten Ma-
sondu. Gene Verdi'nin La
Forza del destino (Talihin
kudreti) operasını dinleyenler
uvertürün başında ve ortasin-
da ikiser kez tekrar eden, ope-
ranın içinde de zaman zaman
leitmotive gibi duyulan eşit
uzunlukta üç sestten oluşan
fanfardan tutun da eserin çe-
şitli sahnelerinde karşımıza
çıkan Masonik fikirlerden bu
eserin de Masonik olduğunu
hemen anlarlar. Verdi Mason
değildi. Eserin aslını yazan,
Riva Düklü diye imza atan An-
gel Perez de Saavedra (1791 -
1865) monarşi ve engizisyon

hala etkin olduğu bir çağda yaşamıştı ki değil Mason olmak, Masonluğun adını bile anmak mümkün değildi herhalde. Ama yukarda da söztünü ettiğimiz gibi bütün vatansever, dürüst, açık kalpli ve içleri insanlık ve doğa sevgisiyle dolu olanlarını idealleridir. Masonluğun prensipleri. Demek oluyor ki sözlerine göre sınıflandırdığımızda Mason olmayan yazar ve bestecilerin ellerinden çıkmış eserlerde de Masonik etkiler, idealler buluyoruz.

Masonluk etrafı bilgi ve sevgiyle aydınlatmaktır. En azından ideallerinden biridir bu.

Mozart 14 Aralık 1784'te nura kavuşmadan önce bu içrikli pek çok eser yazdı. Bunların ilkinin bestelediğinde daha oniki yaşındaydı. Frag'i ziyareti sırasında yakalandığı çiçek hastalığını tedavi eden doktoru Josef Wolf'un yazdığı sözler üzerine bestelenen bu şarkı KV 53 dizisinde An die Freude - Sevinç üzerine adını taşıyor. Aynı yıl yazdığı Bastien ve Bastienne adlı Singspiel'i K.50 ünlü bir Mason olan Dr. Anton Mesmer'in Viyanadaki evinin bahçesinde Masonlardan oluşan özel bir dinleyici için ilkkez oynandı ve

Mozart böylece küçük yaşta bu toplumun arasına gayri resmi olarak katıldı. Dolayısıyla bunu izleyen yıllarda yazdığı eserlerde Masonik fikirler ve idealler ağırlık kazandı. Çünkü bir yandan Mason dostlarıyla sık sık toplanıp tartışıyor, bu arada eserlerinin sözlerini de herbiri kendi alanlarında birer değer olan Mason arkadaşları yazıyordu. Mozart'ın 1776 yılının başlarında Bologna'da yaşayan ünlü besteci Padre (Giambattista) Martini'ye (1706-1784) yazdığı mektuptaki şu sözler çok ilginçtir: «Bu dünyada çok çalışıp öğrenmek, bilgi ve fikirlerimizi karşılıklı değişerek birbirimizi aydınlatmak, aydınlanmak ve böylece bilim ve güzel sanatları teşvikte güç kazanmak için yaşıyoruz... «... Daha o çağlarda Mozart nurlanma ya da aydınlatma teorisinin güzel sanatlardaki etkinliğini benimsemişti. Bunda en büyük etkiyi de Paris ziyareti sırasında tanıyıp zevkli, uzun tartışmalar yaptığı, müziksever bir Mason olan Kont Sickingen sağlamıştı. Jean-Jacques Rousseau da (1712-1778) Jean d'Alembert'e (1717-1783) yazdığı mektupta «Müzik sanatı gerçeğin tam olarak bir kopyası değildir, ama gerçekte e-

şit değerinde insan ruhunun yeniden yaratılmasıdır» diyor. Christoph Willibald Gluck (1714-1787) ise Alceste operası için yazdığı ünlü Önsöz'de sanattaki güzelliğin temeli olarak «basitlik, gerçek ve doğal olma» ilkelerini belirtiyor. Bunlar aynı zamanda Masonik müziklerin de temel ilkelerini oluşturuyor.

Masonik törenlerde müzik çalmak ritüelin önemli bir unsurudur. Ritüel müziği dediğimiz bu türde sözlerin ve müziğin nurlandırma ilkelerinin paralelinde ve son derece açık ve anlaşılır olması gerekiyor. L.F. Lenz, Mozart'la beraber hazırladıkları Masonik Şarkılar Koleksiyonu için yazdığı önsözde bu kesin prensipleri şöyle açıklıyor: «Bu törenlerde çalınan müziklerin amacı kardeşler arasında birliği ve iyi düşüncelerin doğmasını sağlamaktır. Birlikte temel amaç saflık, temizlik ve sevinçtir. İnsancıl duyguların benimsenip kendine maledilmesi, akıl ve sabır, fazilet ve dürüstlük, dostlara karşı sadakat ve son olarak bir bağımsızlık anlayışıdır...». Bu masonik şarkılardan bir başka koleksiyonu yayımlayan, gene bir müzikçi Mason olan J. A. Scheibe, «sevincin kaynağının ve birliğin mutluluğunun

en iyi yolu şarkıları antifonal (yani solist ve koro, ya da iki ayrı koro gurubunun soru-cevap gibi birbirlerine karşılık vererek birlikte şarkı) söylemeleridir» diye önerilerini açıklıyor. Görüldüğü gibi ritüel müzikleri çoğumuzun anladığı anlamda tören sırasında bir takım hareket, aksiyon ve değişimleri renklendirmek, anlamlandırmak amacıyla değil, belirli yerlerde Locadaki kardeşlere sadece birtakım masonik vaazlar vermek için kullanılmaktadır. Bugün Batıdaki bazı obediyanlara bağlı localarda bu tür uygulamalara geçilmiştir ama bunun için apayrı tarzda özgün müzikler yazılması amaçlanmaktadır. Nedeni de Masonik te olsa her müziğin ritüel içinde çalınması doğru değildir. Bizim ritüel müzikleri olarak tanıdığımız Mozart ve Sibelius'un müzikleri de sözünü ettiğimiz şekilde effect ya da fon müziği olarak kullanılamazlar.

Ritüel müziklerinin ya da Jean Philippe Rameau'nun (1683-1764) Zoroastre, Mozart'ın bilinen Sihirli Flüt operaları gibi ritüellik müziklerin teknik yapılarında da bazı belirgin özellikler vardır. Bunlar ritmik, melodik ve armonik yapıda kendisini hemen gösterir.

Locaların çeşitli derecelerinde ki toplantılarında sembolleşme vuruşlar belirgin ritmik özellikler olarak, kullanılmak tadırlar. Locaların açılış ve kapanışlarıyla ritüel gereği tören boyunca sürekli kullanılan bu ritmik semboller müzik içindeki bütün değişik kullanılışlarına rağmen kulakları bu vuruşları alışık kardeşlerce hemen anlaşılabılır. Bunun yanı sıra sözler ve aksiyona uygun şekilde Zincir Melodisi, Zincir Armonisi, üçlü aralıklarla paralel yürüyüşleri (ki Sibelius müziklerinde çok sık rastlıyoruz), melodik yapıda üçlü ve altılı aralıklardan oluşan hareketler ve bunlardan oluşan armenik kullanışlarda bazı özel tinilar hep Masonik müziklerin belirgin özellikleri olarak karşımıza çıkıyorlar.

En belirgin özelliklerden biri de eserin bölümlerine, form yapısına ve ölçü ya da zaman birimlerine göre Masonik fikirler veren öğeler vardır. Burada bunları açıklamayı çok uzun olması nedeniyle gereksiz buluyorum.

Bütün bu açıklamalardan sonra yakın bir gelecekte localarımızda Türkçe sözleriyle dinleyeceğimiz Mozart'ın Masonik Müzikleri'nin kardeşlerimizi aydınlatmada, nurlandırmada, birleştirmede, birbirlerini ve evrendeki bütün varlıkları sevmeye ve Masonluğun ilke ve ideallerine bağlanmalarında fikir ve inançlarına güç katacağına inanıyorum.

E.: U.: M.: bütün kardeşlerimize yol gösterebilirsin...

Yapı San'atında Modüler ve Boyutsal Sembolizm

Yüksel UMUTER

Tarih öncesi devirlerde insan mağaradan çıkıp ilk barınacağını inşa ettiğinden bu yana hiç bir san'at, yapı san'atı kadar o'nun günlük yaşantısı ile sıkı ilişki kurup, insanı beşikten mezara kadar etkilememiştir. Zira tesadüfen veya bilinçsizce almak gafletinde bulunduğumuz bir kitap, bir resim, bir vazo, bir heykel veya bir müzik plağını kolayca elden çıkartabilirken, içinde yaşadığımız odayı veya şehri, daha doğrusu dünyayı kolayca değiştiremeyiz. Bu bakımdan yapı san'atının meydana getirdiği eser sadece yapan veya yaptıranın değil, uzak gelecekte onu kullanacakların veya çevresinde yaşayacakların bile fiziki ve fikri gelişmesinde etkisini gösterecektir.

İşte bu sebepten insanlar yapı san'atı eserlerine karşı aşırı duyarlı olmuş, ve kolayca görüş veya tenkitlerini belirtecek hâle gelmişlerdir. Çocukluklarından beri edindikleri bilgi ve tecrübe birikimi sonucunda insanlar yapı eserini kullanışlı veya kullanışsız, yani doğru veya yanlış planlanmış, sağlam veya çürük, yeni tabiat veya kullanımdan doğan etki kuvvetlerine karşı hesaplı veya hesapsız yapılmış olarak nitelendirebildikleri gibi güzel veya çirkin, yani estetik kurallarına uygun veya aykırı olarakta vasıflandırabilirler.

Bu vasıflandırma veya sınıflandırma temelindeki fiziki değerler bir takım ölçü, birim ve kaidelerine dayanılarak yapıldıkları için mukayesede de doğruya çok yakın değerler elde etmek mümkün olmaktadır. Yani bir yapı eserini bir diğerine göre basite indirgenmiş şekliyle daha iyi ve güzel olarak vasıflandırmak kaabil olmaktadır. Ancak sınıflandırmayı yapan insan faktörünü, o'nun bir de bilgi, tecrübe ve manevî değerler yönünden yaptığı değerlendirme-yi de hiç bir zaman gözden uzak tutmamalıyız. Demek ki hem inşa eden, hem de kullanan insan, maddî ve manevî gelişimini bilgi bakımından zenginleştirip fikri olgunluğa eriştiği nispette tatbikatta da, değerlendirmede de başarıya ulaşacaktır diyebiliriz.

M.:luğun da öğretisini yapı san'atından aldığı sembollerle yapması işte bu, yukarıda saydığımız sebeplerden ileri gelmektedir: amaç, insanlığın gelişme ve tekâmülünde doğru, sağlam ve güzel eserler verebilmek, kısaca daha iyi bir dünya yaratabilmektir.

Bu eserin yaratılmasında taş, tuğla, harç gibi malzemeleri doğru, sağlam ve güzel olarak bir araya getirebilmek için planlama safhasından itibaren ölçü, boyut, modül gibi birimler kullanır ve bunların arasındaki nispet ya orantıyı da güzel bir eser yaratmak amacı ile belirlemeye çalışırız

Biz spekülâtif MM.: ülkü mabedimizi doğru, sağlam ve güzel olarak kurmak için çalışmalarımızı sürdürdüğümüz bu mekân'da boyutsal birim ve modül olarak aldığımız bazı nispetler vardır. İşte onlardan biri de çalışma tablomuzun maddeselleşmiş şekli olan mabedimizin şeklinde nispettir. Bu şekil uzun kare diye adlandırdığımız dikdörtgen'dir, ve biraz sonra göreceğimiz gibi estetik açıdan en harmonik şekil olduğu kadar, düşünce ufkumuzda melekelerimizi en iyi ve doğru yönde geliştirecek şekildir.

Estetik'te harmonik uyumlar ve özellikler, yapı san'atı örneklerinde olduğu gibi, gerek tabiat'ta ve gerekse dekoratif ve plastik san'atlarda ve hattâ müzik'te bile, sayı ve geometrik şekillerin nispet ve birbirleriyle olan bağıntılarında toplanmıştır. Bizim iki birim kenarlı kareden müteşekkil dikdörtgen veya uzun karemizdeki orantı da bir çok ölmez yapı sanatı eserinde rastlanan ve Leonardo da Vinci'nin Sectio Aurea (Altın bölüm) diye adlandırdığı bir ilâhî orantıdır.

Bu orantıyı kısaca şöyle anlatabiliriz:

İki noktayı en kısa yoldan birleştiren çizgi olan doğru parçası, geometri, mekanik ve yapı san'atında, ölçü, mukayese ve oran mefhumlarının bulunduğu en sade elemandır. Bu üç mefhumu doğru parçası üzerinde üçüncü bir noktanın yerinin seçimi ile daha belirgin hâle getirebilir ve doğru parçası mefhumundan düalistik bir mefhum olan orantı'ya, yani güzelliği meydana getiren orantıya geçmiş oluruz.

Demek ki bu üçüncü noktanın yerinin seçimi önemlidir ve bu noktada, doğru parçası:

Büyük Parça :
Küçük parça

Bütün Doğru parçası
Büyük parça

olacak şekilde bölüyorsa, meydana gelen orantı Leonardo da Vinci gibi astronom, Kepler'in de Sectio Divina (İlâhî Kesit) veya altın sayı dediği orantı sayısı meydana gelir ki, bu sayı $1/2(\sqrt{5} + 1)$ e eşit olan 1,618 sayısıdır. Bu sayı ϕ olarak adlandırılır. Dikkati çeken husus, bu sayının tersinin, yani $1/\phi$ nin 0,618'e, karesinin de 2,618'e, yani ondalı kısımlarının aynı olmasıdır.

Alman bilginlerinden Zeyzing, Stetische Forschungen adlı eserinde «Eşit olmayan iki parçaya ayrılan bir bütünün şekil bakımından güzel görünebilmesi için küçük parçanın büyüğe oranı, büyüğün bütüne olan oranına eşit olmalıdır» der ve bunu da estetikteki «Orantı Kanunu» olarak adlandırır. yapı san'atında bu orantı bugün güzel, doğru ve sağlam olarak nitelendirdiğimiz pek çok meşhur eserde her üç boyutta da modül olarak kullanılmıştır. Ancak bu kullanımlardan örnek vermeden önce tabiatta, normal insan vücudunda ve şekillerinin güzelliği ile temayüz eden hayvan ve bitkilerde de bu oranın karşımıza çıktığını belirtmek isteriz.

Atların ön ayak nispetlerinde, bir sürü güzel böceğin vücudunda, bunlardan monita kabuğunun gelişme diagram spiralinde bu orantı mevcuttur. Bitkilerdeki dal, yaprak ve meyvalarının çekirdeklerinin durum ve dağılışını inceleyen Phyllotaxie ilminin belirlediği üzere, dalların düşey doğrultuda gelen ışıktan azami aydınlanmayı sağlamak için birbirlerinden ayrılma açılarının ortalama değeri olarak $130^{\circ} 30' 38''$ bulunmuştur ki, bu da $360^{\circ}/\phi^2$ ye eşittir.

Leonardo da Vinci, Albrecht Dürer'in eserlerinde olduğu gibi, da-

ha eski devirlerde gerek heykeltıraşı Phidias'ın ölmez eserlerindeki güzel insan vücudundaki göbek noktasının belirlediği orantı, yani bütün boy'un, göbekten ayağa olan mesafeye bölünmesinden meydana gelen orantı olarak 1,625, yani altın nispete çok yakın bir oran olduğu meydana çıkmış ve bilim adamları da bu oranın doğruluğunu bugünkü güzel insan vücudlarında sağlandığını belirlemişlerdir. Meselâ erkek iskeletinde boy ve gerilmiş kollarla teşkil olunan dikdörtgen modülü $5\phi - 6$, havsalayı çerçevele-

yen cephe dikdörtgeninin modülü erkek'te $\phi + 1$, kadın'da ise $\sqrt{5}$ olarak bulunmuştur.

ϕ

Yapı san'atında modüler düzenlemenin başlangıcını tarihin derinliklerinde, eski Mısır mimarisinde buluruz. Planlamalarda ϕ , ϕ , $3/4/5$ veya eşkenar üçgenlerin özelliklerinin mabedlerin oran-

ϕ^2

sal ve boyutsal özelliklerini etkilediğini görmekteyiz. Buna örnek olarak Gize piramitlerinden Keops'u ele alalım. Piramit'de enine kesidin meydana getirdiği yarım üçgenin kenarları arasında ϕ oranı vardır. Yüksekliği 148.20 m., taban kenarının uzunluğu 132.80 m olan Keops piramidinin yükseklik/yarım taban oranı $\sqrt{\phi}$ ye eşit olan 272 olduğu görülür. Mikerinos piramidinde ise yüksekliğin taban kenarına oranı $1/\phi$ sayısına yaklaşık eşit olan 0.614 dır. Bu piramitlerin pek çok bölümlerinde altın kesit oranı modül olarak kullanılmıştır.

Grek mimarisinden örnek vermek gerekirse Partenon tapınağının cephe ankadran dikdörtgeninin modülü $2\sqrt{5}/\phi^2$ olup, cephenin yatay ve düşey orantıları da yalnızca dört köşegen ile meydana gelen ϕ nin fonksiyonları olan orantılardır. İyonik sütun başlığının volüt yani kıvrım spiralleri çap, radyal ve çapraz pülzasyon, yani harmonik ve homotetik büyümleri ϕ , ϕ^2 ve $\sqrt{\phi}$ ye eşittirler.

Modern Türk mimarisinin en önde gelen eserlerinden olan Anıt Kabir'de Prof.Emin Onat'da ϕ oranında modül olarak kullanmıştır. Toplantı meydanı 124.00x 84.00 m ebadında olup $4\phi - 5$, Şeref

holü 28.00x18.00m ebadında olup 5Ø, Kafatalk nişi 12.00x6.30m

—
2

olup 1 + Ø oranlarında modüllendirilmişlerdir. İlginç iskeleti

—
2

bu modüllerin değerlerinin daha önce belirttiğim insan iskeleti modüllerinden kafatası ankadramanı modüllerine çok yakın değerler olduğu tespit edilmesidir. Kafatalk nişinin dikine kesidinin modülü ise Partenon cephesinin ankadraman dikdörtgeninin modülüne eşit ve ilginçtir ki ondaki kısmı yine iskelet ankadramanı modülünün aynısıdır.

Bu oranların kullanılması ile birlikte sayısal sembolizmanın da kullanıldığını pek çok yapı eserinde görmek mümkün olmaktadır. Sayısal sembolizm insanın manevî değerlere dayanmasından beri konuştuğu dilden ve alfabesinden yaptığı hareketlere kadar pek çok yerde insan yaşamını etkileyen bir sembolizm olmuştur. Bu sebeple insanlar sayısal sembolizm'i nesilden nesile aktaracak en sağlam eserleri olan yapı san'atında da çoklukla boyutsal sembolizm olarak kullanmışlardır.

Eski Mısır mimarisinde Mısırlılar için kutsal bir sayı olan 70 sayısının pek çok boyutta kendisini gösterdiğini tespit etmek kabildir. Orta Asya şamanizm'indeki 9 sayısı da gerek eski Orta Asya ilk devir Selçuklu yapıtlarında da görülmektedir

Osmanlı camii mimarisinde ise daha ilginç durumlarla karşılaşyoruz. Ø oranının boyutlarda estetik açıdan kullanımı ile birlikte sembolik rakam ve sayıların kullanımının bu oranlara katılması ile anlamlı ve değerli eserlerin meydana getirilmesini Osmanlı mimarlarının ve yapı ustalarının önde gelen gayelerinden olduğunu tespit edebiliyoruz.

Özellikle Sinan ile başlayıp, ondan sonraki senelerde inşa edilen camilerin bütünde ve detayda boyutlarının geliş güzel saptanmamış olduğu, bu boyutlarda belirli bir modüller düzen ve sayıla sembolizm'inin gizlenmiş olduğu Mimar Doç. Atilla Arpat'ın çalışmaları ile ortaya çıkmıştır.

Sinan ve Mehmet Ağa gibi yapı ustaları özellikle dini inançlardan kaynaklanan rakkam ve sayılara hem modül, hem de boyut-

sal, alansal ve çevresel değerlerde önemli ölçüde yer vermişlerdir. Bu yapı ustaları sayısal sembolizm'i çoğunlukla kelimelerin nümerik yani Ebced hesabı ile karşılıklarını veya bazı rakkam-sal sembolizm'i boyutlara aksettirmek sureti ile kullanmışlardır.

İnançlardan kaynaklanan rakkam sembolizm'inin en çok kullanılan rakkamları 5 (İslâm'ın beş şartı), 7 (Bismillah kelimesindeki harf sayısı), 9 (Orta Asya şamanizm'i) 12 (Bektaşilik'teki önemli bir sayı), 19 (Bismillahirrahmanirrahim kelimesindeki harf sayısı); Ebced hesabına göre bulunan sayılardan da 45 (Adem), 66 (Allah), 92 (Hz. Muhammed), 110 (Hz. Ali), 15 (Musa), ve 318 (Latince Ebced hesabına göre İsa) en çok kullanılan sembolik sayılar olmuşlardır.

Ayrıca Sinan, Şehzade camii'nde «Şehzade» kelimesine tekabül eden 322'yi, Süleymaniye camii'nde «Süleyman» kelimesine tekabül eden 191'i, Mehmet Ağa ya, Sultanahmet camii'nde «Ahmet» kelimesine tekabül eden 53'ü ve yine Sinan kendi adının karşılığı olan 161'i de Süleymaniye ve şehzade camilerinin hudutlarında yer vermişlerdir.

«Üç câmide sırası ile kullanılan modüller şunlardır: Şehzade câmi'nde 18/19: 11.8347 boğum, Süleymaniye câmi'nde 7/19 x 32: 11.7894 boğum, Sultanahmet câmi'nde $\sqrt{5} \times 19$: 9.7468 parmak. Boğum veya 1587'den sonraki adı ile parmak 75.7738 cm'ye eşit olan ve 1 Arşın diye adlandırılan eski Osmanlı uzunluk ölçüsünün 24' de birine eşit olup 3.1572 cm uzunluğunda bir birimdir.

Sultanahmet câmi'nde kubbeyi taşıyan yuvarlak filbayelerin tabandaki çevre uzunluğu 552 parmak'tır. 552 parmak 6 kere 92'ye eşittir, ki bu da her filpayenin 6 kere 92'nin bir yanı kadar Hz. Muhammed'i ifade etmesidir.

Şehzade câmi'nde iç mekânda dış duvarların tayin ettiği dikdörtgen 9 kere 348 modül, yani arşın kare (İsa), payanda duvarları arasındaki kare 12/Ø ve 318 modül, filpayeler arasındaki kare 3/Ø kere yine 318 modül filpayenin teşkil ettiği karenin köşegeni 318/Ø modül, avluda ise duvarların arasındaki dikdörtgen 14/Ø kere 322 (Şehzade), revak kolonları arasından geçen kare 2 kere π /Ø kere 322 modül olduğu tespit edilmiştir. Burada dini sembolizm'in mabedin iç mekânında, diğer inançlardan

gelen rakkam sembolizm'inin ise dış mekânda boyutlandırma modülü olarak kullanılması dikkatli çeken ilginç bir husustur.

Sinan Süleymaniye camii'nde dış duvarların teşkil ettiği dikdörtgen'in çevre uzunluğu için 5π kere 191 modülü (Süleyman), avluda duvarların arasında kalan alan için $12/\pi/\phi^2$ kere 318 (İsa), şadırvan'da boy ölçüsü olarak ki parmak (Sinan), en ölçüsü olarak 110 parmak (Hz. Ali,) alan olarak bir kere 19 (Bismillahirrahmanirrahim) modül olarak seçmiş ve kullanmıştır.

Mimar Mehmet Ağa, Sultanahmet camii'nde dikdörtgen alan olarak $2 \times \phi \times 92$ boğum kareyi (Hz. Muhammed) alan ölçüsü modülü olarak geçmiş, revak korularından geçen alan $2 \times 19 \times 92$ (Bismillahirrahmanirrahim ve Hz. Muhammed) modül, tüm tesisin oluşturduğu dikdörtgen'in çevresinde çizilebilecek dairenin uzunluğu olarak da 6×92 modülü kullanmıştır. Cami'nin kubbesinin iç çevresi $318^2 / 45$ modüldür. Yani kubbede hem İsa, hem de Hz. Muhammed Ebed hesabındaki sayıları ile sembolik olarak yer almışlardır.

Aynı şekilde Davutpaşa camii'nde planın tüm boyut ve alansal değerlerinde Musa peygamberden kaynaklanan sembolizm bulunduğu görülmektedir. Cami'nin en ve boyunun sığıdığı dikdörtgen 18 kere 116 modül (Musa), merkezi iç mekân 5 kere 116 modüldür. Ayrıca cümle kapısının her girinti ve çıkıntısı Musa Peygamber ile Hz. Muhammed, Hz. Ali ve İsa ile Besmeleyi ifadelendiren sayılarla boyutlandırılmıştır. Cümle kapısının toplam eni ise 99 kere ϕ gene bu kapının önünde sağ ve sol şekiller arasındaki mesafe 116 kere ϕ sayısına eşittirler. Bu boyutlarda ϕ sayısı ile birlikte ana girişin arzettiği sembolik anlam dolayısıyla Allah'ın 99 sıfatı ile bir kere daha Hz. Musa anılmak istenmiştir.

Sonuç olarak geçmiş devir eserlerinin sayısal analizi yapıldığında ekseriyesinin geometrik oranlarda altın nispette olduğu ve sayısal sembolizm'in de boyutsal modüllerde yer aldığını söyleyebiliriz. Şüphesizdir ki eski mimari eserleri inceleyen araştırmacıların vardıkları bu sonuçlar, eski yapı ustalarının ne kadar bilgili ve bilinçli hareket ettiklerini, tecrübelerinin ürünüdür eserlerine aktardıklarında sembolik değerlerle bunları zenginleştirdiklerini görmektedir.

Matematik ve geometri ilminin iyi bilinmesi ile bu ana bilimlere

dayanan ve mekanik bilgilerle sağlamlaşan yapılar sembolizm'in katılması ile sonuçta bugün bile değerlerini bütün insanlığın kabul ettiği eserlerin yaratılmasında ana unsurları oluşturduğunu tespit etmekteyiz.

Yapı san'atında günümüzde dâhi taş, tuğla, ahşap, cam, vs... gibi malzemenin yarattığı sembolizm ile, daire, küre, üçgen, vs... gibi renklerin sembolizm'i ve de, tabii formların doğurduğu sembolizm pek çok kere başarı ile kullanılmakta, hatta bunlar artık herkesin farkedip, bilebildiği sembolizm haline gelmişse de yukarıda bahsettiğimiz sayılarla yaratılan boyutsal sembolizm ne yazık ki pek az kişi tarafından kullanılan, kullanıldığı takdirde de yarattıkları güzellik ve ahenk ile düzenin pek az kişi tarafından anlaşılıp farkedilebildiği hâle gelmiştir.

Şurası muhakkaktır ki sembolizmi anlayabilmek için insanların yeniden kendilerini eğitmeleri gerekmektedir. Bu ezoterizmin ürünlerini bugünkü modern çağda bile her gün kullanırken bunu inkâr etmek pek doğru olmayan bir tutum olsa gerek. Nasıl ki biz MM.'i hakikâtı bulmak için daima çalışmanın, araştırmanın, öğrenmenin gerekliliği bilincine varıyorsak, ve bu bilinçle ülkü mabedimizi kurmak için ezoterik bilgilerin derinine inmeye çaba gösteriyorsak, insanlar için daha mutlu bir dünya yaratabilmekte harici hayatımızda ister doktor, ister iktisatçı, ister ticaret erbabı ve istersek mimar olalım, burada öğrendiklerimizi tatbik, hem de en doğru ve iyi şekilde tatbik etmek mecburiyetindeyiz.

Dilerim ki, Ev.: Ul.: Ml.: 'ı, bizlere ve tüm insanlara daha iyi, daha güzel, daha mutlu ve daha lâyük bir dünya'yı kurmakta yardım etsin.

EBCED HESABI HAKKINDA KISA BİLGİ

Her harfi bir rakkamı karşılayan, arab harfleriyle yazılı sekiz kelimeden meydana gelen bir hesap sistemidir.

EBCED HEVVEZ HUTTİ KELEMEN SAFES KARASET SAHMAZ DAZIG Edebiyatta en çok tarih düşürmede kullanılırdı. Saray, cami ve çeşme gibi eserlerin yapılışında mısra veya beyitlerle tarihler düşürülmüştür.

Bir misal verirse daha iyi açıklanmış oluruz. Fatih Sultan Mehmet İstan-

bula girdiğinde yanındaki zattan fethin tesbitine bir tarih düşürmesini ister. O anın heyecanında nutku tutulur. Fatih Devlet adamı, kumandan olduğu kadar şairdir de malumunuz. Hemen kendisi tarih düşürür:

FETH İDÜP SULTAN MEHEMMED DİDİ TARİH, AHİRUN

AHİRUN Eski yazıyla Elif Hı Re Vav Nun

1 600 200 6 50 = 857 hicri

596 fark

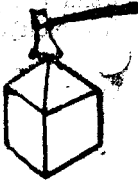
1453 Miladi

E	B	C	E	D		E	V	V	E	Z		H	U	T	T	İ
Elif	Be	Cim		Dal		He	Vav		Ze			Na		Tı		Ye
1	2	3		4		5	6		7			8		9		10

K	E	I	E	M	E	N		S	A	F	E	S
Kef		lâm		Mim		Nun		Sin	Ayin	Fê		Sat
20		30		40		50		60	70	80		90

K	A	R	E	Ş	E	T		S	A	H	N	A	Z		D	A	Z	I	G
Kaf	Re		Şim	Te	Se	Hı	Zel	Dal	Zı	Gayır									
100	200		300	400	500	600	700	800	900	1000									

Perfection

Üçüncü derece - kozmogoni ve Psikoloji

Emir N. ECER

İlk tekrisler acemilik devresinde olan inisiyelerin ruhlarının madde âlemine bağıllık ve hırslarını yok etmek içindi. Sayılar bilimi büyük tekrisin ilk hazırlığından ibaretti. Ezo-terik kozmogoni ve psikoloji ise hayatın bütün sırlarını kapsıyordu. Bu bilgiler, okült bilimlerde tehlikeli sırlar olarak özenle saklanıyordu. FİSAGOR bu son derslerini gece, sahilde, Seres Mabedi'nin taraçasında verirdi. Bu gece toplantılarına inisiye kadınlarda katılabilirdi. Bazen pirlar, erkek ve kadın üs... lar Delf veya Eleusie Mabedi'ndeki deney ve görüşlerini anla-

tırdı. FİSAGOR'un derslerinde dinlenen bilgelik şuydu:

Âlemin maddi evrimi ve ruhi evrimi birbirinden farklı fakat paralel ve varlığın bütün dereceleri üstünde uygun olarak cereyan ediyordu. Maddi evrim Tanrı'nın madde içinde belirmesi demektir. Ruhsal evrim ise bireysel monat için şurun gelişmesi demektir. Dünya yaşantısı içinde evrenin akla uygun açıklanmasına maddenin evrimi düşüncesinden başlamak lazımdır. Fakat maddede tümel (külli) ruhu görmek kudreti kazanılınca ve bireysel monatların gelişmesi-

ne dikkat edildiğinde fikirler başka bir yön alıyor ve bizi eşyanın dışından ziyade içini anlamaya yönlendiriyordu. Bu hususta FİSAGOR, evreni canlı bir organizma kabul ederek onun gizlerini arıyordu. Evren büyük bir ruhla dolu, büyük bir zekâ ile nitelenmişti.

Derslerin ikinci kısmı evrendoğum (kozmogoni) ile başlıyordu. O zamanki inançlara göre dünya hareketsizdi. Güneş diğer yıldızlarla beraber onun etrafında dolanıyordu. FİSAGOR bu açıklamayı sembolik buluyordu. Ona göre evrenin merkezinde ateş vardı. Güneş onun taşmasından ortaya çıkıyordu. Bütün Doğu ezoteriklerinin inancına göre ateş ruhun, genel ve tanrısal şuurun sembolüdür. Bu sembollerin bir inisiye için anlamı açıktır. Ancak harici halk, hatta bilginler için basit fikirler addedilir, âdeta çocuksu efsanelerdir. Dünya ile ay arasındaki mesafeye gelince: Fisagoriyenler bu sahayı dünya çekiminin etkilediği saha olarak kabul ederlerdi. Buna oluşum (tekevvün) daire-si denirdi. İnisiyelerin bundan çıkardığı anlam: Dünya bizim için bedensel yaşantı bölgesidir. Dünya ile ay arasında ruhların enkarnasyon

ve dezenkarnasyonu oluşur. Diğer altı gezegen ve güneş ruhların daha yücelmiş sınıflarına aitti (Hermetizm). Olimp Dağı'nda dolayan (devrân eden) bir küre kabul edilir ve ona da «hareketsizler seması» adı veriliirdi, çünkü yüksek ve mükemmel ruhların küresini temsil ediyordu.

Görünüşte basit görünen bu astronomi bilimi, gerçekte fikirleri kapsıyor, ruh ve evren hakkında yepyeni bir inanış biçimi ortaya koyuyordu. Muhakkak ki FİSAGOR ve eski inisiyeler fizik evren hakkında çok gerçek bilgilere sahiptiler. ARİSTO'nun söylediğine göre Fisagoriyenler dünyanın güneş etrafında döndüğünü biliyorlardı. FİSAGOR ancak üçüncü dereceye erişmiş inisiyelere bu bilgileri verirdi. O da Menfis üstadları gibi güneşten ayrılmış olan gezegenlerin güneş etrafında döndüğünü ve duran yıldızların her birinin bağımsız birer güneş olduklarını ve onların bizim güneş sistemimizde geçerli doğa yasalarına bağlı olduklarını anlatırdı. Her güneş sistemi küçük bir evren olmakla beraber, ruhsal âlemden onun bir benzeri bulunduğunu ve onun da kendisine özgü bir seması olduğunu bilirdi. Ancak bu bilgi mitolo-

jiye aykırı olduğundan harice çıkarılmaz, herkeze bildirilmezdi. Halk bu bilgilere karşı isyan eder diye korkulurdu. Hatta bunları yazmaz, sözlü direktifler halinde, en seçkin inisiyelere gizli olarak bildirirdi. FİSAGOR derslerinde evrenin bütün yıldızları ile birlikte ruhsal âlemin yani büyük Maia'nın geçici ve fani bir şekli olduğunu söylerdi. Bu ruh sonsuz semada dağınık olan maddeyi bir merkeze teksif ettikten sonra kozmik akım halinde birleştirip ayırarak etrafa yayıyordu. Her güneş girdabında, bu tümel ruhtan bir cüz vardır. Bu ruh milyonlarca yüzyıl o girdabın içinde, uzaklaşmak isteyen bir kuvvet halinde dolaşır. Bu küçük âlemin yıldızlarında bir birini takiben belirecek olan kudretler sınıflar, neviler ve yaşayan ruhların hepsi Allah'tan gelmişlerdir. Onlar Babadan inerler (nâzil olurlar), yani yüce bir ruh düzeline bağımlı olarak, daha önceden maddesel bir evrim geçirdikten sonra yükselirler. Gözle görülmeyen bu kudretlerden bazıları kesinlikle ölümsüzdürler. Onlar bu âlemin oluşumunu idare etmektedirler. Diğerleri sıralarına, hem de sonsuz yasaya uygun, gerçek âlemde görünmek için

kozmetik uykularını uyumakla ve ilahî rüyalarını görmekle meşgul olarak beklerler. Bununla beraber büyük monattan gelen güneş ruhu ve merkezi ateş ergime halinde bulunan maddeyi işler. Bu halde gezegenler güneşin kızlarıdır. Çekim kuvveti ve maddeye bitişik olan hareket sayesinde vücut bulmuş olan gezegenlerden her biri güneş ruhundan doğan, yarı bilinçli bir ruha malik olduğu gibi, evrimde kendine özgü bir ayırıcı nitelik ve özel bir rolü de vardır. Her gezegen tanrısal bir fikrin ifadesi olduğundan eski bilgiler, onların her birini büyük ilâhlardan birinin ismiyle adlandırmışlardır.

Onlar, tanrısal kudretlerin evrendeki faaliyetlerini temsil ederler. Yıldızların ve bütün varlıkların kendisinden teşekkül ettiği dört unsur (anasırı erbaa) maddelerin dört halini gösterirler. Birincisi katı madde olup en yoğun ve en ağır olanıdır. Sonuncusu hava olup, çok ince olduğundan ruh ile aralarında büyük bir yakınlık vardır. Bunlardan toprak katı halin, su sıvı halin, gaz hava halin, ateş ağırlıksız halin sembolüdür. Beşinci yada etherik hal de maddenin en subtil hali olup artık ona atomlardan yapılmış de-

nemez, her maddenin içinden geçebilir. İşte asıl kozmik akışkan (seyyale), yıldızsal nur âlemin ruhu işte budur.

FİSAGOR, bundan sonra öğrencilerine Mısır ve Asya'nın ananelerini ve yer yüzünün geçirdiği devreleri anlatırdı. Yer yüzü evvelce ergimiş halde bulunan gaz halinde bir atmosfer ile örtülüydü. Bu atmosfer yavaş yavaş soğuyarak denizler oluşmuş derdi. Bu olayları kendisi metamorfik bir dile şöyle anlatırdı:

Denizler Satürn'ün göz yaşıdan husule gelmiştir. Satürn de kosmaz mabedidir. Dünyanın etherik cevherinde titreyen ve görünmez tohumlar, o gaz giysi içinde hareket etmeye başlamışlar. Denizlerin derinliklerine ve sudan yükselen tepelerin maddesine çekilmişlerdir. İlk bitkisel ve hayvansal âlem bu suretle bir anda oluşmuştur. Ezoterik inanca göre başkalaşım (istihale) organların teşekkülünde esastır. Ancak bu sadece ikinci derecede bir yasa olan seleksiyon yasasına bağlı olarak ortaya çıkmaz, aynı zamanda birinci derecede bir yasa olan göksel kudretlerin dünya ile çatışması ve bütün canlı yaratıkların akli prensip ve görünmez kuvvetler tarafından

idâresi yasasına uygun düşer. Dünya üzerinde yeni bir cins ortaya çıktığı zaman bunun nedeni eski cinsin çıkışı ve devamı içinde daha üst sınıftan bir cinsten ruhların enkarne olmaları ve onlara kendi tiplerine uygun bir surette ve daha üstün bir dereceye ilticetilmeleri (is'ad) için bir şekil ve görünüş vermeleridir, (yani mevcut bir hayvana nazaran daha mükemmel bir hayvan yaratılacağı zaman, bedenine daha yince bir ruh enkarne olur.) Ezoterik inanç insanın dünya üzerinde görünmesini bu şekilde açıklar. Dünyasal ve toprakla ilgili evrimsel görüş yönünden insan son halka ve daha aşağı basamakta olan türlerin en üstünü olmasıdır.

Bu peşpeşe yaratılmalar her safhasında görünmez kudretlerle çatışma ve uğraşına tanıklık olur. Hayatı yaratan bu görünmez kudretlerdir. İnsan da dünya dışı göksel bir insanıyetin daha sonraki özdeksel (maddi, haki) bir insanıyete tecellisi (suret değiştirmesi) dir. Heybetli dalgalar halinde inen bu ruh dünyanın cisim ve cesetlerinde enkarne olurlar. FİSAGOR Mısır mabetlerinde öğrendiği derslerinden, dünyanın geçirdiği safhalar hakkında da bilgi sahibi idi.

Yer kürenin güney tarafından Yunanlıların Altantit adını verdikleri bir kıtanın vaktiyle mevcut olduğunu biliyordu. Bundan başka, kutupların gittikçe basıklaştığını ve dünyanın altı defa büyük tufanlar geçirdiğini de biliyordu.

Ancak yeryüzünde oluşan bu büyük tufanlar ve birçok kavimlerin, medeniyetlerin kaybolmasıyla yerlerine diğerlerinin meydana gelmesi gibi olaylar arasında acaba büyük etki ve sonsuz giz ne idi?

Kendisinin sınırsız bir erginlik âleminde hisseden ruh, âlemleri görüyordu. Geçmiş, şu an ve gelecek, özetle sonsuzluk kendisindeydi. Kendini bil, o zaman tanrıların evrenini bilmiş olacaksın. İşte eski inisiyelerin kurallarının bilgeligi bu idi. Ruhun derinliklerinde bütün âlem yatıyordu. Fakat bu görünmez kâinatın sınırsızlığına karşı açılan dar kapıdan girmek nasıl mümkün olacaktı?

Bu kendimizde saf ruhun doğrudan doğruya hayatını uyan-dırmakla, zekânın aydınlığı ile silahlanmakla, kutsal sayıların prensiplerini kapsayan bilimi öğrenmekle mümkün olabilirdi. FİSAGOR bu suretle fizik kozmogoniden ruhsal kozmogoniye geçiyordu. Artık

dünyanın evriminden sonra âlemlere geçmek için önemli olan ruhun evrimiydi.

FİSAGOR'un çırakları, kadın-erkek, gurup üstadlarının etrafında otururlar, Seres mabedinin Proserpin Dairesi adı verilen yeraltı salonunda, heyecan içinde üs... ın anlatacağı ruhun göksel (semavi) tarihini dinlemeğe hazırlanırdı. İnsan ruhu nedir?

Kozmozun büyük ruhundan bir parça, ilâh' ruhtan bir kıvılcım, ölümsüz bir monattır.

Ozun geleceği ilâhî bilincin derinliklerine erişilemeyen parlak aydınlığı içinde açıla-caktır. Ruhun insanlarda bugün gördüğümüz dereceye varabilmesi için doğadaki bütün evrim basamaklarını ve yaratılmışlar zincirinde birçok varlıklardan geçmiş ve gelişmiş olması lâzımdır. Âlemleri işleyen ve kozmogenik maddeyi büyük kütleler halinde yoğunlaştıran ruh, doğanın peşpeşe aşamalarında çeşitli bir şiddet ve daima büyük bir toplanma (temerküz) ile belirmektedir. Madenlerde kör ve bilinmeyen bir kuvvet iken, bitkilerde kişilik kazanır. Hayvan aşamasına vardığı zaman duygusallık (hassasiyet) ve içgüdüler belirir. Bu yavaş teşekkülü esnasında gittikçe bi-

liçli bir monat halini alır. Primitif monat hayvanların en alt kademesinde dahi göze çarpar. Şu halde ruhsal eleman doğal öğelerin hepsinde mevcuttur. Basit yaratıklarda tohum halinde bulunan ruhlar gayet uzun devirler içinde belirti göstermeden yerlerinde kalırlar. Sonunda kozmik bir devrim geçirerek, kürelerini değiştirerek daha yüksek bir dereceye çıkarlar. Onların bir gezegende geçen yaşantıları esnasında yapabildikleri şey ancak bir cinsten diğer bir cinse geçebilmekten ibarettir. O halde ruhun bilinçli bir monat haline erişebilmesi nerede başlar? İnsanın ne olduğunu belirleyen hiyerarşik bir sıra takip ederek gezegenler arasından milyarlarca yıl süren bir geçiş ve hareket esnasında, mevcutlar içinde kendi bireysel prensibini korumuş olması icap eder. Onun başlangıçta belirsiz fakat yok olmayan bireyliğı (ferdiyeti) monadın ilâhî prensibinden oluşmuştur. Ve Tanrı'nın bilinçli belirtisinden ibarettir.

Bu monat hiyerarşik gelişme ve olgunlaşma gösterdikçe kendinde bulunan prensipler ve nitelikler yücelir ve evrimleşir. Duyarlık ve içgüdüllere, zekâya dönüşür. Bilincin titreşimliliği pırıltısı ne kadar ar-

tarsa ruh ta o oranda bağımsızlık kazanarak özgürlüğe erişir. Madenlerin ve bitkilerin akışkan ve kutuplaşmamış ruhu yeryüzündeki elemanlara bağlıdır.

Hayvanların ruhu ateş elemanının çekimi altında olduğundan, bedenden ayrıldıktan sonra bir süre o ateş içinde kalır, sonra kendine uygun şekilde enkarné olur. Ancak, hiçbir zaman uzayın aşağı tabakalarını terkedemez. Yalnız insan ruhu göğün yüksek tabakalarından gelir ve oraya tekrar dönebilir. Acaba ilkel ruh evrenin şu uzun gelişmesinin hangi devrinde alevden geçmiştir? İki gezegen arasındaki devir esnasında böyle bir değişim ve evrimin belirmesi için, her halde daha evvel, tamamen teşekkül etmiş insan ruhlarının o ilkel ruhlara rastlamaları ve kendi ilâhî prensiplerini onlara vermiş olmaları lâzımdır.

Fakat bu tarzda teşekkül eden insan ruhunun erdemleşmiş insan ruhu olması için ne kadar devirlerde bulunması, ne kadar sayıda enkarné olması ve ne kadar gezegenler arası dolaşımları gerekir?

Eski Hind'in ve Mısır'ın ezoterik bilimlerine göre, şu andaki insanıyeti vücuda getiren

bireylerin, daha evvel yer yüzüne oranda, madde olarak, daha az yoğun olan diğer gezegenlerde, yine insan olarak enkarnе olmuş ve yaşamış bulunması gerekir. O durumda insan bedeni daha az yoğunluk gösterdiğinden, ruhun enkarnasyonu da o oranda hafif ve kolay oluyordu. Bu ruhun araçsız algılama, yani sezgi yeteneği olağan üstü kuvvetli olduğundan bu sınıf insanlarda fikri olan zekâ aksine embrional bir halde bulunuyordu.

Bu yarı madde, yarı ruhsal haldeki insan her şeyi güzel ve sevimli görüyordu. Kulaklarına her ses müzik olarak geliyordu, hatta onlar yıldızların âhengini, âlemlerin melodisini istiyorlardı. Onlarda derin düşünme (tefekfür), usavurma (muhakeme) yoktu. Hiç bir şeyi arzu etmiyorlardı, irade belirtisizdi. Onların beslenmesi bizim gibi değildi. Onlar sesleri, şekilleri, ışınları içerek yaşıyorlardı. Yaşantıdan ölüme ve ölümden hayata bir rüya görür gibi geçiyorlardı. İşte Orfik inancın «Satürn seması» adını verdiği yaşantı böyleydi.

Hermetizme göre ruhların madde ile örtülmeleri gittikçe daha yoğun gezegenlere inme-

leriyle olmuştur. Bu iniş esnasında insanlar bu yeteneklerini kaybediyorlar fakat buna karşın dış ve maddi âlemin gittikçe artan uğraşlarıyla zihin, akıl ve iradelerini pek belirtisiz bir oranda geliştiriyorlardı. Ruhların madde içine son inişi bizim dünyamız beşerine olup, buna MUSA «cennetten kovulma» ORFE «aşkın (müteal) âlemden iniş» diyorlar. İnsan içinde bulunduğu bu yoğun madde âleminde zekâ ve iradesini özgürce çalışmalar sayesinde ve ruhsal duygularını geliştirerek gerektiği kadar enkarnе ve dezenkarnе olarak olgunlaşıp sonunda eski yalın ruhsal yaşantısına yüceliyor.

Tanrısal ruhun dünya yaşantısında durumu nedir? Ruh yer yüzünün yoğun havası içinde güçlkle uyandığı zaman kendisi bedenın kıvrımları, dokuları içine sarılmış buluyor. Yaşamayı, soluması, düşünmesi ancak o beden aracılığı ile mümkün oluyor. Artık o ruh kendisi olmaktan çıkmıştır. Geliştikçe kendisinde bir ruhun titredığını, bilinçlendiğini hisseder. Ruh cesetle (beden) can (perisperi) arasında sıkışmaya, daralmaya başlar. Görünmez bir ses onu bedenini terk etmesi için davet ederken bedeni de onu

kendisine doğru çeker. Bedene ait tutkuların tutsağı olur. Hiddet ve kinin kanlı girdaplarına düşer. Nefis ve şehvetin yoğun dumanları içinde boğulur. Beden içindeki ruha egemen olunca, o ruhun göksel arkadaşı olan yüce ruh elemeler içinde tamamen suskunlaşıyor. Bazen bu göksel ve Tanrısal arkadaş bedensel ruhu kendine çağırıyor. O zaman bedensel ruh o kadar yükseliyor ki kendi bedeninin varlığını unutuyor fakat bu esnada ruhtan ayrılmak istemeyen bedeni acımasız bir dille ona kendi insanlığını ve dünyaya ait olduğunu hatırlatıyor. Ona derinden bir ses «ayrılmazsınız, sizi ancak ölüm ayıracaktır» diyor.

Bu uzun süreli çatışması esnasında ruh bazan bu bazan diğer tarafta yönelerek, boş yere gerçek ve mutluluk arkasından koşar. Kendi gerçeğini duyumlarının, dar, kısıtlı düşünceleri içinde boşu, boşuna arar. Dünyayı araştırır, aradığını bulamaz. Bulamayınca umutsuzluğa düşer. Hem kendisinden hem Tanrısal âlemin varlığından şüpheye düşer. İnsan ne kadar bilgi sahibi olursa olsun, doğum ve ölüm hakkında bilgisi kısıtlı kalır. Bu hususta filozoflar çeşitli cevaplar vermiştir. Büyük ini-

siyelerin cevapları ise tek ve aynıdır. Bu cevap evrenin düzeni ve dinlerin derin ve gerçek ruhuna uygundur. Onlar gerçeği gizli ve sembolik anlatımla açıklıyorlar. İnsana hitaben diyorlar ki: «Sende bulunan, hareketli olan senin can dediğin nesne ölümsüz bir double éthéré'dir. Ruh kendi çabasıyla kendisine bedensel bir ruh dokur ve imâ eder. PİTAGOR buna (La chaire subtile de l'âme) derdi. Çünkü ölümden sonra ruhu dünyadan alıp yötürmek onun işidir. (Spiritüalizmde buna perisperi adı verilir). Bu ruhsal cisim (corps spirituel) ruhun bedenidir. Hassas bir kılıfıdır, irâdi bir âletidir ve ruhu canlandırır. Ruh onu yögurur ve kendi hayaline göre değiştirir, fakat asla terk etmez. Ondan soyundukça daha subtil bir hal alır. İşte FİSAGOR'un dersleri bunlardı. Görülüyor ki ruhu yalın halde, monadı şekilsiz kabul etmiyordu. Yer yüzünde olduğu gibi, gökte de çalışır halde olan ruhun bir organa malik olduğunu söylüyordu. Bu organ yaşayan insanın ruhudur.

Eski inisiyelere göre «en nihayet bir gün gelecek bu dünyadaki bütün beseriyet tümtiyle diğer gezegenlere geçecek

ve orada yeni bir evrime başlayacaktır».

İnsanların akışkan evrimi yani, muhtelif dünyalarda, muhtelif evrim devreleri takip etmeleri onların daima daha subtil (esiri) hallere girmelerine neden olur. En sonunda jenerasyon dışında kalan sekizinci küreye gelirler ki eski inisiyeler buna ilâhi durum (état divine) diyorlar.

Ruhsal yaşantı prizması arasından bakınca güneş sisteminin sade maddi bir mekanizmadan ibaret olmadığını görürüz. Onun aynı zamanda canlı bir organizma, göksel bir egemenlik olduğunu anlıyoruz. Orada ruhlar âlemlerden cemlere o âlemleri canlandıran ilâhi nağme gibi yolculuk etmektedirler.

O halde, ezoterik inanca nazaran beşeriyetin ve insanın son amacı nedir? Bu kadar yaşantılardan, ölümlerden, tekrar doğmalardan sonra ruhun çalışmalarının bir sonucu olacak mı? İnisiyeler bu sorulara evet diyorlar. Ruh kati olarak maddeye üstünlük kazanınca (pergel gönyenin üstüne çıkınca) ve ruhsal yetenekler tamamen gelişip herşeyin başlangıç ve sonunu bizzat kendinde bulduktan sonra artık enkarnasyonlara lüzum

kalmaz. O zaman ruh Tanrı'lık âlemine katılır. İlâhi zekâ ile kendi arasında tam bir birlik (vahdet) husule gelir.

FİSAGOR'a göre insanın ululuğu şuur altına batıp gitmesinde değil, yüce şuurunun içinde yaratıcı bir çaba göstermesindedir. Saf ruh haline giren insan kişiliğini asla kaybetmez. Bilakis kişiliğini tamamlar. Zira Allah'ın bir numunesi aşamasına erişir. O zaman ruh bütün geçmiş hayatını hatırlar. FİSAGOR bu ruhu bir ilâhi olarak niteliyor. Çünkü bu dereceye gelen ruh bütün boyutları dolduran ilâhi ruhu bütün varlığıyla duyar. Saf ruh için bilmek olmak demektir. Sevmek yaratmak demektir. Mevcut demek gerçek ve güzellik nurlarının kaynağı demektir.

Görülebilen âlem devamlı değişikliğe uğramaktadır, fakat devamlı mevcut olan bu ilâhi ruhtan bir parça halinde bulunan görünmeyen âlem ölümsüzdür.

Son kelâm hakimin dudaklarından böylece son nefesle beraber çıkmıştı. Fakat anlatılması imkânsız olan gerçeğin anlamı lâhtin sakın havasında boşlukta asılı kalmıştı.

Herkez yaşamın rüyalarını tamamladıklarını ve büyük, tat-

lı mutluluk denizinde ve sonsuz olan hayatlarında uyanıklarını zannediyorlardı.

Neft ile yanan lâmbalar PER-SOFON'un heykelini aydınlatıyordu. Bazan FİSAGOR'un âhenkli sesinin etkisi altında kalan bir rahibe kendinden geçip yere düşüyordu. Biraz sonra Üs..., sakın ve ağır bir

hareketle, ilhamlar âleminde yaşayan rahibeyi hayata döndürüyordu.

Daha sonra herkez Serez bahçelerine çıkar ve orada yıldızlı bir gökün kenarındaki denizin üzerinde beyazlanmaya başlayan fecrin taze havasını solumaya başlarlardı.

Yararlanılan kaynaklar :

I — Refet SADEDDİN B.imizin 1935 senesinde İzmir'de Ege ve Ehram Mahfilleri'nde vermiş olduğu «FİSAGOR ve DELF MABEDİNİN ES-RARİ» isimli konferansa ait basılmış kitaptan ki-

saltna ve günümüz Türk'cesine uygulanma suretiyle.

2 — Cemil SENA - Filozoflar Ansiklopedisi

3 — Orhan HANÇERLİOĞLU Felsefe Sözlüğü

Tasavvuf ve Masonluk

II

Ziya FİCİCİOĞLU

Birinci bölümde; islâm hukuku ve islâm felsefesi ile karşıtlarını arz etmiştim. Bu ikinci bölümde; islâm tasavvuf akımını ve bundan sonraki üçüncü ve son bölümde de; sünni bir tarikat olan Mevlevîlik ile alevî bir tarikat olan Bektâşîliğin tanıtılması ve müteakiben de bütün bu konuların Masonluğa etkisini arz edeceğim.

Tasavvufun tarifleri :

Tasavvuf kelimesinin ne Türkçemizde ve ne de diğer dillerde tam karşılığı yoktur. Bu sebeple tarifi ve açıklaması da kesin bir terim değildir. Pek çok şekilde tarifi ve açıklaması yapılmıştır. Bir kaç şöyledir:

Tasavvuf : Tanrı'nın niteliğini ve evrenin oluşumunu vahdeti vücud (Varlık birliği) anlayışı ile açıklayan dîni ve felsefî akımdır.

Diğer bir tarife göre, tasavvuf : Aklın yetmediği alanlarda ve özellikle Tanrı kavramında, hakikate kalp yoluyla veya bir irade

(*) 1. Yazı 54. sayımızda yayınlanmıştır.

zorlaması ile ulaşılabileceğini kabul eden felsefe ve din öğretisidir.

Başka bir tarif şekline göre, tasavvuf: Sofulaşma, gönüllü Tanrı sevgisine bağlamalıdır.

Ayrıca şöyle de tarif edilmektedir, tasavvuf: genel olarak insan aklının, gözlem ve deneylerin çözemediği, özellikle Tanrı'ya, yaratılışa, ezel ve ebade özgü konularda hakikate kalp yolu ile ve irade zorlayışı ile ve dinin bütün buyruklarına sarılmakla ulaşılabileceğini kabul eden dinsel meslektir.

Farabi ise tasavvufu şöyle tarif etmiştir, tasavvuf: Allah noksan-sızdır. İnsan aklı ile kavranılamaz olan bu Allah'a ancak ilâhî aşk ile büyük bir vecd (Kendinden geçme) ile ulaşılabılır.

Diye tasavvufun çeşitli tarifleri yapılmıştır. Kelimenin kaynağına gelince; tasavvufla uğraşanlara «Sûfi» ve «Mutasavvıf» denilmektedir. Arapça yün anlamına gelen «Suf» kelimesinden »Suf giyenler» anlamına «Sûfi» denildiği ve diğer bir anlama göre; Yunanca «Sophia» (Hikmet) kelimesinden Sûfi kelimesinin türediği söylenmektedir.

Tasavvufun doğuşu :

Türkistan'da Horasan, islâmiyetten sonra tasavvuf cereyanının başlıca merkezlerinden biri idi. Hanefî mezhebinin, Türk çevrelerinde gelişen tasavvufî fikirlerle şer'î esaslara, derin ve samimi bir uyuşması görülmüyordu. İlahîler ve şiirler okuyan birçok Türk dervişleri, yeni dini yaymaya aşkla göçebe Türkler arasına geliyor ve yeni mefkûreyi onların anlayacakları bir lisan ve zevk alacakları bedîî bir şekil ile yaymaya çalışıyorlardı. İlk mutasavvıf Ahmet Yesevî bu sırada yetişti. Büyük içtimai kıymete sahip bir şahsiyettir. Kendisi Türkistan'da Sayram şehrinde doğdu. Doğum tarihi bilinmemekle beraber 125 yaşına kadar yaşadığı ve 1166 yılında öldüğü bilinmektedir. Ahmet küçük yaşta Baba Arslan'dan ders aldığı gibi, sonra Buhara'da Şeyh Yusuf Hemedani yanında da yetişti ve Yesi kasabasına yerleşti. Bu sebeple ona Ahmet Yesevî denilmektedir. Kendisi Hanefî mezhebinde bir fakih, bir şeriat âlimi olduğundan şeriatla tasavvufu daima kaynaştırdı. Basit, ahlâkî ve tasavvufî şiirler ile müritlerinin anlayabilecekleri bir dil ile onlara hitap etti. Yesevî'nin önemi tasavvufî şiirler yazmış olmasından değil, islâmiyetin Türk'ler arasında

yayılmaya başladığı sıralarda, ilk defa tasavvuf mesleği vücuda getirerek ruhlar üzerinde asırlarca hüküm sürmüş olmasındandır.

Onun düşüncesi halkı yetiştirip doğru yola sevk etmektir Hakkate erişmek için her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete vermeyi ileri sürer. Tasavvufi hakikatleri, ancak müritlerinin kabiliyet ve idraki derecesinde açıklamak lüzumuna inanır. Eseri olan «Divanı Hikmet» bir tasavvufi ahlâk dergisidir.

Ahmet Yesevi'ye göre; hakiki bir sofinin kanaatla savaşıarak nefsi kırmaya alışması, yeme-içme nimetinden, halvet ve şehvet ve içki içmekten uzak kalması lâzımdır.

Cengiz'in istilasından sonra Türkistan ve İran'dan birçok mutasavvıf âlimler batıdaki islâm ülkelerine çekilirken, birçokları da Anadolu'ya gelip yerleştiler. Bu arada Mevlâna Celâlettini Rûmî ve Hacı Bektaş Veli Şeyh Ebu Abbas Ahmet Rûfai Anadolu'ya gelip yerleştiler.

Mevlâna Celâlettini Rûmî, Sultan Velet'i yetiştirdiği gibi bu asırda Yunus Emre gibi bir halk şairi ve mutasavvıfın da yetişmesi tabii idi.

Büyük Selçuklu Hükümdarı Alp Aslan, 1071 tarihinde Anadolu'da büyük Selçuklu Hükümdarı Alp Aslan. 1071 tarihinde bulunan Bizanslıların Hükümdarı Diyojen'i yenip esir aldıktan sonra Türkler Anadolu'ya yayılmaya başladılar. Fakat Türkleri Anadolu'dan çıkarıp kutsal Kudüsün yolunu açmak ve almak için Papa Avrupa uluslarını harekete geçirdi. 1095 yılından 1270 yılına kadar 8 sefer halinde devam eden Haçlı Seferleri ile Anadolu'ya gelen Avrupalılar Türk tarikatlarını incelemişler ve döndükleri zaman Masonluğun kuruluşuna etkili olmuşlardır. İslâm tasavvufuna göre; âlem Tanrı'nın nûr şeklinde görüntüştür. Evrende her şey Allah'tan gelir ve yine ona döner. Bu âlem vacip (Kendi kendine var olan) değil, mümkin (Allah'ın varlığından dolayı) tecelli eden (Var görünen) bir âlemdir. Bu görüntü Allah'ın «Ol» emriyle meydana geldi. Demekki görünüşün öncesi sözdür. «Ol» sözü emrolunmasaydı bu görüntüm âlemi olmayacaktı. Emel (Öncesiz) ve ebed (Sonsuz) kavramları âni daimi (Sürekli an) ânin içindedir, bitmiş değildir. Ol emri verilip görüntüm oluşmadan önce bütün nesneler gerçekte yok, ama Tanrı'ya oranla vardı. Yani Tanrı'nın ezeli bilgisinde belli ve durucudurlar. Bunlar eşyanın gerçeği ve özüdür. Tasavvuf dilin-

de bunlar «Ayanı sabite» denilen niteliktedir. Görünüş bu sıfatlarla meydana gelir. Yani görünüş kendilerine ezelde Tanrı'nın verdiği sıfat ve istidatlarla meydana çıkar.

Bütün bu oluşumun sebebi aşktır. Aşk ise konusu; gerçeği bulmak, yorumlamak veya açıklamak olan düşünce düzeninde akla ışık tutan, onu duyuların yanıltıcı, gerçekten uzaklaştırıcı etkisinden kurtaran tek aydınlatıcı kaynaktır, temel ku'raldır. Aşk Allah'ın zatına (Kişiliğine) ait bir niteliktir, Allah'ın sırrıdır, görünüşün sembolüdür. Allah varlık âlemini kendi zatına duyduğu aşk sebebiyle meydana getirmiştir.

Demekki mümkünler âlemi korku, yasak veya günahattan değil, aşk sebebiyle oluştu. Tasavvuf inancının en güçlü, etkili, toleranslı yanı budur. Tanrı'ya korku veya bir yarar umarak değil, sevgiyle, aşkla yaklaşmaktır. Akımın özellikle edebiyatı etkileyen yanı budur. Tasavvuf inancında Mecazî ve Hakikî olmak üzere iki tür aşk vardır. Biri geçici olanı, insanlara duyulan aşk; öbürü ebedî ve hakikî olana Tanrı'ya duyulan gerçek aşktır. İnsan Tanrı aşkını, insana duyduğu mecaz aşkında dener ve geliştirir. İnsan Tanrı sıfatlarını kendinde toplayan bir seçilmiş varlıktır.

İnsan ten ve ruh denen iki unsurdan oluşur. Ölümlü olan 4 unsurdan (Toprak, hava, su ve ateş) meydana gelen ve yok olacak geçici varlıktır. Ruh ise ölümsüzdür. Ruh Allah'ın bütün sıfatlarına ermiştir.

İnsan'ın yapısı ile evren arasında bir benzerlik vardır. Alem büyük bir insandır, insan ise küçük bir âlemdir. İnsanın kendi dışında bağımsız özünü ortaya koyan, çevresini, varlığın temel niteliklerini işleyen başka bir varlık yoktur. Yaratılma olayının temeli insandır. İnsan bütün evreni bir bütünlük içinde yansıtan, Tanrı'dan gelip gene Tanrı'ya dönecek olan bir özün, bitmeyen bir yaratıcı gücün taşıyıcısıdır. Ancak, bu dönüş bazı aşamalardan geçmekle olur. Bu aşamalardan «İrfan» denen gönül bilgisini edinmek, onunla olgunlaşmak ve aydınlanmak gerekir. İrfan insan gönlünde Tanrı'nın bir ışığı (Nûru) olarak belirmesidir. Olgunlaşan ve geçici varlıklardan kendini sıyrıp kalıcı özlere yönelmeyi başaran insan, Tanrı'ya varan yol üstünde adım adım ilerler. Bu ilerleme bir yükseliş, az olgundan, çok olguna, en olguna, başka bir deyimle Tanrı'ya gidiş demek-

tir. Yükseliş iki türdür. Biri kendini bütün geçici varlıklardan sıyırmakla içine kapanarak dünyadan el etek çekmekle, kendini zikre, derin düşünceye (Tefekküre) vermekle olur. İkincisi (İrfan) edinmekle olur. İnsan için bilgi, doğru yola, Tanrı'ya ölümsüz olana «Nûra varmayı sağlayan bir kılavuzdur. İnsan Tanrı'ya yükselirken birçok manevî aşamalardan geçer. Bir yükseliş niteliği taşıyan bu (Geçiş) evrenin değişik katlarını aşmak anlamına gelir. Son kattan sonra bütün varlık türlerini özünde yansıtan, onların öncesiz, sonsuzkaynağı olan Tanrı'sal kat nûr gelir. İnsan bu nûru özünde yansıtır. Gönülünde görüş alanına çıkarır. İrfanla olgunlaşan insanın yetkinliği oranında Tanrı, onun gönlünde bir nûr olarak belirir. Bu nûrun belirmesi, insanın Tanrı'yı görmesi anlamına gelir. Bir tür Tanrı'dan doğustur. Tanrı'dan doğuş bir nûrun açılışı, parlayışı gibidir. O yalnız gönül gözü ile görülür, irfanın sağladığı olgunlukla sezilir.

Ana hatları böylece özetlenen islâm tasavvuf akımı IV. yüzyıldan sonra hızlandı ve şeriat karşısında kesin ölçülere varmış bir düşünce akımı olarak ilerledi. Tasavvuf tarihi tetkik olunursa, ümmilikle ün yaptıkları halde, yine irfan gösteren birçok büyük mutasavvıfa rastlanır. Yunus Emre'de bunlardan biridir. Yunus Emre, eline kalem almamış ümmî olsaydı 500 beyti aşan uzun bir mesneviyi mümkün değil yazamazdı. Fakat okumuş, medrese görmüş bir adam da değil. Mutasavvıflara göre; bir kimse her şeyi bilse fakat Tanrı'yı «İlmi ilâhî» ile bilmezse ona «Hakîm» (Üstün bilgili) denilemezdi. Meselâ İbnî Sîna akıl yoluyla Tanrı'ya ulaşmaya çalıştığından dolayı mutasavvıflar onu hakîm saymazlar; Yunus Emre'yi bir hakîmi arîf olarak ileri sürerler. Sufiyane telâkkiye göre; tevekkül ve teslimi, dünyevî işlerdin tam bir feragati terk ve tecridi gösterir. O vakit dervişin her şeyi iyi ve hoş görmesi lâzımdır. Bir defa bu makama erenler, artık insanlar arasında iyi, fena, müslim, mecusî gibi ayrılıklar görmezler, hatta kendilerine fenalık edenlere karşı bile iyilikle karşılık verirler.

Tarikatların itikatları, ayinleri gizli tutulduğundan bunlara karşı merak ve tecessüs mevcuttur. Tarih boyunca mezhep ve tarikatların toplum üzerinde çok büyük siyasal etkileri görülmüştür. Tarikatların bir bölümü ahlâkî, mesleki, terbiyevî ve

siyasi olmakla beraber, bazıları da batıl inançlarla doludur, cahil halkı dünyasından soğutur. Tarikat pirlerinin arasından büyük şeyhler doğmuştur. Bunların bazıı din felsefesi, tasavvuf edebiyat tarihi gibi önemli bilgi sahibidirler.

Birçok büyükler, Devlet adamları ve hatta sultanların şeyhlere riayetleri, tarikatlara yüksek bir manevi nüfuz kazandırmış, tekkeler siyasi kuvvetler tarafından resmen tanınmıştır. Bu durum Cumhuriyetin ilânından sonra tekke ve zaviyelerin bir kanunla kapatılmasına kadar devam etmiştir.

Bu tarikatların sınıflandırılması şöyledir:

1 — Sünnî tarikatlar

2 — Meslekî »

3 — Alevî »

4 — Şîî »

5 — İhtilâlcî »

Tamamı 73 tane olan bu tarikatların listesini yapmak dahi çok uzun olacağından; adları en çok duyulan ve biri sünnî ve diğeri alevî olan Mevlevî ve Bektâşî tarikatlarını anlatmakla yetineceğim. Tarikatlar yalnız Türk'lerde vardır, İran ve Araplarda tarikat yoktur, mezhepler vardır.

TASAVVUF VE MASONLUK

III

Bundan evvelki ikinci bölümde; islâm tasavvuf akımını arz etmiştim, bu son bölümde de Mevlevîlik ile Bektâşîliği ve bütün bu konularla Masonluğun ilgisini arz edeceğim.

Mevlevîlik :

Mevlâna Celalettini Rûmî adına oğlu Sultan Velet'in kurduğu tarikatın adıdır.

Mevlâna Celâlettini Rûmî (1207-1274) dostlarının katıldığı özel toplantılar düzenler, tasavvufî ve dînî toplantılar yapar, şiir söyler

zikrederek sema ederdi. Zamanla bir tören niteliğini kazanan bu toplantılar, belli kurallara, belli görüş ve düşünce ilkelerine bağlandı. Toplantılarda ney. Küdüm ve benzeri çalgıların çalındığı, zikirler, törenler daha derli toplu ve ölçülü yapılmaya başlandı.

Kısa bir süre içinde geniş bir alana yayılan, halk ve özellikle zamanın aydınları arasında büyük bir ilgi uyandıran toplantılara katılanların sayısı arttı. İran, Arabistan ve Anadolunun birçok yerinden gelerek toplantılara katılanlar, Mevlâna'ya karşı derin bir sevgi ve saygı duyanlar oldu. Mevlâna'nın ölümünden sonra oğlu Sultan Veled aynı yoldan giderek bu toplantılara bir tarikat niteliği kazandırdı. Önceleri Konya'da yapılan bu toplantılar sonra merkezin izniyle başka illerde açılan tekkeler ve Mevlevihanelerde de yapılmaya başlandı. Mevlevilik, sunni tarikatlar arasında en yaygınlarından biri oldu. Mevlevilik Tanrı ile evrenin birliği görüşüne dayanır. Tanrı yarattığı evrende görünüş (Tecelli) alanına çıkar. Evrende var olmak Tanrı'nın görünüşüdür. Gerçek varlık Tanrı'dır. Her şey Tanrı'dan gelir, sonunda gene Tanrı'ya dönecektir. Tanrı bir bütünlük içinde evreni kuşatır. Tanrı'dan başka varlık yoktur. İnsanda ruh denen Tanrı'sal bir öz vardır. Evren yaratıldıktan sonra bu öz, insan varlığının ortaya çıkışı sonucu bedene girdi. Sonunda geldiği yere kavuşmanın derin özlemi içinde çırpınır durur. İnsana insanlık değeri kazandıran ruhtur. İnsanı gerçeğe ulaştıran, Tanrı'sal özün sırlarına erdiren akıl değil aşktır. Aşk insanın özünde Tanrı'ya karşı duyulan en derin bir özlem niteliğini taşır. Aşkın özünde dile gelen sezgidir. Aşk ile sezgi birbirini bütünleyen iki manevî güçtür. Onlar bir birinden ayrılmaz, biri ötekini gerekli kılar. Sezgi ile aşk insan ruhunun kavrayış ve anlayış gücüdür, bilme, öğrenme yeteneğidir. İnsan yalnız aşk ile olgunlaşır, gerçekleri, Tanrı'sal sırları kavrayabilecek kemale (Olgunluğa) ulaşır. Bütün yaratıklar felekler (Gök katları) bu aşk ile sema ederler (Dönerler), kendi dillerince (Hal diliyle) zikrederler (Tanrıyı anarlar). Tanrı sürekli yaratış âlemi içinde olan, daima kendini yenileyen bütün varlık evrenini bir yüce bütünlük içinde kuşatan son iradedir, son sevgidir, son nurdur. Her türlü tanımın, açıklamanın, anlatımın üstündedir. Onun varlığı insan aklını sınırlarını, kavrayış ve yeteneklerini aşar. İnsan gönlünü aşk ile, Tanrı sevgisi ile doldurursa Tanrı'yı gönlünde duyar, gönül gözü ile görür, gönül dili ile konuşur. Tanrı aşkı insanın içine dolunca, insan Tanrı'dan başka bir

varlık görmez olur. Her an kendini Tanrı katında olduğunu, her anının, her yanının Tanrı ile olduğunu sezer, gönlünde duyar. İnsan, Tanrı'nın dile geldiği, söz ve ses olarak görüldüğü (Tecelli ettiği) bir varlıktır. Tanrı değişik biçimler içinde, ayrı ayrı niteliklerle görüş alanına çıkar. Bu yüzden insanın evrende gördüğü değişik varlık türleri; ses, ahenk (Uyum) düzen, güzellik gibi nitelikler Tanrı'nın görünüşünden başka bir şey değildir. İnsan aşk ile basamak basamak Tanrı'ya yükselir, belli kemal (Olgunluk) aşamalarına ulaşır.

Bütün insanlar Tanrı'yı yansıtan birer varlık oldukları için insanı sevmek, Tanrı'yı sevmektir. Mevlevîliğin sevgiye dayanan insan anlayışı insana varlık türleri içinde ayrı bir değer ve önem vermesindendir.

Tanrı insanı birtakım ilâhî özlerle, yüce nitelik ve yeteneklerle donattı. Varlıklar için onu yüce kıldı. İşte bunu anlama ve bu yüceliği kavramaya «İrfan» denir. İrfan aşk ve sevgi ile kazanılır. Mevlevîliğin anladığı aşk; insanın insana karşı duyduğu geçici, beşerî muhabbet değildir. Tanrı'ya duyulan sınırsız, derin ve karşılıksız bağlılığı gerektiren sevgidir. Sonsuz coşkunluktur. Mevlevîliğin düşünce ve görüş bakımından Yeni Eflâtuncu felsefe akımının dolaylı olarak etkisi altında kaldığı, hem Mevlâna'nın hem de onun ardından gelenlerin eserlerinde geçen tasavvuf kavramlarından açıkça anlaşılır. Mesnevi'de, Divanı Kebir'de, Sultan Velî'tin, Ulu Arif Çelebi'nin eserlerinde görülen bütün tasavvuf kavramları Plotin'in geliştirdiği yeni Eflâtuncu felsefe akımının düşüncesi ürünleridir. İslâm dünyasında dinle musıkıyı, dar bir alanda resmi bağdaştıran, ibadette musıkıye yer veren tarikat Mevlevîliktir. Ney, kudüm, nısıfye, rebab ve daha sonraları tanbur ve başka sazlarla dinî nitelikte tören düzenleyen, zikreden, sema meclisine giren, ilâhiler okuyan, şeriatın katılıklarına yumuşaklık katan Mevlevîliktir. Bu niteliği yüzünden Mevlevîlik bazı noktalarda şeriatla çatışır. Birçok Devlet büyüğü ve Sultanın Mevlevî oluşu, tekkelere gidişi, her alanda Mevlevîliğe baskı yapmasını önlemiştir.

Mevlevîliğin ilkeleri genellikle 12 konuda toplanır. Mevlevî tarikatına giren, çile dolduran her kesin bunlara uyması gereklidir. Mevlâna Celâlettini Rûmî tasavvuf görüşleriyle, tarikat anlayışını birleştirerek düşünceyi eylemle birleştirdi. Mevlâna: «Bizim yolu-

muz şu güzelim dünyada yaşamak yoludur.» der ve insanı varlıklardan üstün tutar. «Zira insan bilgiye erişmiş tek varlıktır.» der.

Önceleri bir sanat ve eğitim yeri olan Mevlevî tekkeleri, zamanla, bu niteliklerinden uzaklaştı. Cumhuriyetin ilânından sonra Mevlevî tekkeleri de kapatıldı.

Bektaşîlik:

Bektaş, Horasan emirlerinden Sultan İbrahim Sani adında bir zatın oğludur. Horasan'da doğan Bektaş (1210-1271) 4 yaşında iken Ahmet Yesevinin müritlerinden Lokman Perende adlı ünlü bir mutasavvıftan ders almaya başladı. Sonra Anadolu'ya gelen Hacı Bektaş Veli, mürşit olarak Hz. Muhammed'i, rehber olarak Hz. Ali'yi tanımaktadır. Selçuklular aleyhindeki büyük bir isyanın başına geçen ve sonunda Amasya'da asılan Baba İlyas'ın halifesi Baba İshak'a mensuptu. Hacı Bektaş Babailerdendi. Babai isyanının Selçuklular tarafından kanlı bir şekilde bastırılmasından sonra Hacı Bektaş sağ kalan Babaileri çevresinde topladı ve sonra Bektaşîlik diye anılan yeni bir tarikatı kurdu. Bektaşîler, Alevîliğe aşırı derecede meyilli idiler ve aynı zamanda Ahîlerin erkânına da yakındılar.

Osmanlı İmparatorluğunda yeniçeri isyanında Bektaşîler de yeniçerilere yardım ettikleri için Sultan II. Mahmut, Yeniçeriliği kaldırdığı zaman Bektaşîliği de yasak etti. Bektaşîlerin Babaları Nakşibendi tarikatı için izin aldılar. II. Mahmut'un ölümünden sonra Bektaşîlik tekrar kuruldu ise de bölünmüş oldu. 4 Eylül 1925 tarihinde tekke ve zaviyeler kapatılınca Bektaşîlik Suriye, Mısır ve Arnavutlukta devam etti.

Bektaşîler; İmamiye veya Caferiye diye anılan mezheptendir. Yani Hz. Muhammed'den sonra imamlığın Hz. Ali'ye geçtiğine inananların, kısaca Alevîlerin kolundandır. Bektaşîler sabah ve akşam 12 imama salavat getirirler ve Nât'ı âli okurlar. Muharrem ayında 10 gün su içmezler. Muharremden sonra Babaya baş okuturlar, yani bir yıllık günahattan temizlenirler, Ali'nin doğum günü saydıkları Nevruzu kutlar ve üç gün süt içerler. Bir birleriyle sohbet edip dem çekerler, nefes okurlar, saz çalıp dinlerler. Bütün bunlar onların ibadetidir. Bektaşîlerde ahlâk verilen söze dayanır. Bu da «Elin tek dilin pek, belin berk tut.» sözünden iba-

rettir. Onlara göre; «Kendini bilene atasının kanı helâl, bilmeyene anasının sütü haramdır.» Tasavvuf ile fazla uğraşmayan Bektaşilik daha çok düşüncüş ve bir neşve (Neşelenme) idi.

Bektaşiliğin Türk edebiyatı üzerinde pek geniş ve pek olumlu etkileri vardır. Bektaşiler ashında Türk vezni olan hece veznini benimsemişlerdir. Halka halk dili ile hitap etmişlerdir. Said Emre, Kaygusuz Abdal, Pir Sultan Abdal, Kul Himmet büyük şairleridir. Bektaşiler sağ kulaklarına da demir veya bakır halkadan bir küpe takarlar, göğüslerine de camdan bir biju asarlardı. Bektaşilerin derecelerine göre kılıkları da düzenlenmiş ve serpuşlarının biçimi tayin edilmiştir.

Hacı Bektaş Veli, bilgiye erişen Mevlâna'ya «Kutup» yani uç der. Bektaşiler ehli beyte (Yani Hz. Muhammed'in eşi, kızı, damadı ve torunlarına) sevgi gösterir ve fakat taassup ve yobazlık ile alay eder. Bektaşî gelenek ve düşüncelerinden edebiyatlarında bahsederlerdi.

Şimdi buraya kadar anlattıklarımın Masonlukla karşılaştırılmasını yapacağım.

Felsefenin konuları arasında Masonluk geçmez ama, Masonluğun hemen her konusunda felsefeden bahsedilir. Masonlar Allah'a Evrenin Ulu Mimarı adını verir. Mimar kelimesinin kapsamında; inşa, tesviye, teşkilât, emek, iş, zekâ, bedîî güzellik ve iyilik unsurlarını buluyoruz. Masonluk bu mimarî idrake ek olarak; ahlâkî, fazileti, başkasını sevmeyi ve merhameti de ilâve etmektedir. Ancak, Ev. Ul. Mimarı ve Tanrı denilen o büyük cevher ilminbütününi insanlara açıklamak istememiştir. Tanrı'nın anlaşılmasına yardım edecek araç akıldır. Bu tarif Aristo'nun Allah'ı tarifine uymaktadır. Filozof Aristo'nun (M.Ö. 384-322) Allah'ı; yaratıcı değil bir yapıcı, sanat eseri meydana getiren bir mimar Tanrı'dır. Zira o yaratacağı âlemin maddesini hazır bulmakta ve ona şekil verendir. O; «Madde güç halindeki varlıktır. Bu varlık biçimlendikten sonra, eylem halinde varlık haline gelir. Tabiatla biçimi olmayan kesinlikle belirsiz madde yoktur. Yalnız bir dereceye kadar belirsiz, az belirli şeyler vardır. Oluş, daha az belirliden, belirliye doğru gider. Bu oluş bitmez tükenmez. Varlık, maddeden biçime, güçten eyleme, varlıktan varlığa durmadan değişir.» der.

Aristo, Metafizik hakkında da şöyle der; «Varlık aşamasının doruğunda, duygusal âlemin ötesinde, maddesiz biçim, saf edim, yani Tanrı vardır. Bu kusursuz edim, kendisi hareket etmeyen, bu ilk hareket ettirici, ilk sebep ve saf edim, sadece kendi kendisiyle meşkul olan, tabiatın bütün varlıklarını harekete getiren ilk akıldır.» demiştir.

Farabi (870-950) «Tanrı'nın varlığını, niteliklerini, yarattığı varlıklarla ilişkilerini ve ayrıca bu varlıkların gerçek mahiyetini inceleyen Metafizik, ilâhiyattan farklı olarak bu soruları vahiy ve imana baş vurmaksızın, sadece akıl yoluyla çözmek ister.» demiştir.

Masonluk da akıl ve hikmet yoluyla hakikati arama çalışmaları yapmaktadır. Bu durum Aristo ve Farabi'nin metafizik görüşlerine paralel bulunmaktadır.

Metafizik ile tasavvufa ulaşamayan Farabi ona psikoloji ile varabilmiş ve islâm felsefesinde tasavvufa ilk yer veren Farabi olmuştur.

Adı geçen Metafiziğin tarifi şöyledir :

Metafizik; bütün varlık türlerinin doruğunda bulunan Tanrı'ya yalnız var olandan beş duyu ile algılanılarak akıl ilkelerine göre açıklanandan, yorumlanandan gidilebilir. Fakat metafizik konusu; orta çağın kapandığı (Bizans İmparatorluğunun Osmanlılar tarafından tasfiye edildiği) XV nci yüzyıldan sonra yerini pozitif hale bırakmıştır.

Sonuç olarak :

A — Evrenin meydana gelişine dair fikir açısından; Aristo'nun (Mimar Tanrı) ve hakikatı akıl yoluyla arama felsefesinin, Islâm Meşşai felsefesini etkilediği gibi, Masonluğu da, Tanrı'ya «Evrenin Ulu Mimarı» denilmesi ve hakikatin de akıl yolu ile aranması bakımlarından etkilediği,

B — Tarikatların ahlâk terbiyesi ile örf âdetlerinden Haçlı Seferleri vasıtasıyla Masonluğun etkilendiği ve fakat mutasavvıfların, Yeni Eflâtuncu felsefesinin (Yaratan Tanrı) inancı ve hakikate de akıl ile değil, aşk ve düşünceye dalma yolu ile ulaşabileceklerine inanmaları nedeniyle Masonluğun etkilenmediği, kazanısı hasıl olmaktadır.

B i b l i y o g r a f y a

Eserin adı

Yazarın adı

İlk Mutasavvıflar

Prof. Fuad Köprülü

İslâm Medeniyeti Tarihi

Prof. Fuad Köprülü

İslâm'da Felsefe ve Farabi

Prof. Cavit Sunar

Meydan Larousse

Mimar Sinan Dergisi Sayı 33 sayfa 21

Semuhi Sonar

Çankaya Dergisi Sayı 2 Sayfa 81

Abdurrahman Erginsoy

Doğuş Kolu Yıllığı Sayı 2 Sayfa 123

Hikmet Turat

Jose Miguel Carrera (1785-1821)

Tarik GÜNER

Birçok yıllar Avrupada İspanya ordusunda hizmet gördükten sonra Miguel Carrera ülkesini, İspanyol boyunduruğundan kurtarmak için Şili'ye geri döndü. Şili'ye dönüşü 1811 yılında olmuştur. Şilide kendi kadar enerjik iki kardeşi, Juan Jose ve Louis ile mukavemet hareketlerine katıldılar. Carrera kısa zamanda politikaya atıldı.

Kısa zamanda Şili Mukavemet teşkilâtının başına oradan da kurulan milli hükümetin başına geçti.

İspanyol ordusunun Peru üzerinden hücumu geçmesi üzerine O'Higgins'i baş komutanlığa getirdiler. Ancak iki lider arasındaki anlaşmazlık büyüdünce Miguel Carrera And dağları üzerinden geçerek A.B.D'ne sığındı.

1816'da Buenos Aires'e dönerek Şili'nin kurtarılması hareketini yeniden canlandırmak istedi. Bu kez de Pulyrredon tarafından hudutta durduruldu. Kardeşleri gizlice hududu geçmek isterlerken yakalandılar ve kurşuna dizildiler. Bunun üzerine Carrera'nın davranışı sertleşti. Bir çok çatışmadan sonra bir kez daha yakalandı ve kızılderililer arasında sürgün olarak yaşamaya

Ocak/Şubat 1984 The Philatelic Freemason dergisinden

zorlandı. Burada da el altından bir takım çalışmalara girişti. Nevarki bu kez kendi adamlarının ihanetine uğradı ve 4 Eylül 1821 de Mendoza'da kurşuna dizildi. Carrera kardeşlerin cenazeleri 1828 de ulusal kahraman olarak Şili'ye nakledildi.

Bir çok başka Güney Amerika lideri gibi Carrera da Londra Büyük Locasına bağlı «Corax Reunion Americana» Büyük Locasından Patentli «Lanfarro» locasında 1810 yılında Mason olmuştu.

Jose Franciseo Bermudez (1782-1831)

Jose Franciseo Bemudez 23 Ocak 1827 de San jose Areoeoar da doğmuş bir Venezuela kahramanıdır. 1810 larda İspanyol rejimine karşı ayaklananlara katılmıştır. 5 Temmuz 1811 de Venezuelanın bağımsızlık deklarasyonunu imzalamıştı. Bir çok kanlı savaşta cesur ve atılgan bir savaşçı olarak temayüz etmiştir.

Bolivar, Veneziella için savaşmayı bıraktığında Bermudez Colombia'daki Cartagena'yı İspanyol generali Pablo Murillo'ya karşı kahramanca savunuyordu.

Bununla beraber zamanla, kendisi de bir Mason olan Manuel del Castilli ve Rada ile anlaşmazlığa düştü ve istifaya mecbur kaldı. 5 Aralık 1815 de, Asker, sivil bir çok yandaşı ile birlikte açlıktan kırılan şehri terkederek Haitideki Los Cayos de San Louis şehrine sürüldü. 15 Aralık 1831 de de Cumana'da bir anarşistin elyle öldü.

Jose Franciseo'nun ne zaman inisiye edildiği bilinmemektedir. Bilinen o'nun 74 No. lu «Perfecta Armonia» Locasının kurucularından ve 1 ci Nazır'ı olduğudur. Bu Loca, Maryland Büyük Locasından patentli olup 4 Kasım 1822 de Cumana'da kurulmuştur.

21 Nisan 1824 de Colombia Suprem Konseyi'nin ona 33° yi tevcih ettiği bilinmektedir.

Venezuela da adına bir çok pul çıkartılmıştır.

Derleyen : S. ERMAN

Müslüman bir mason

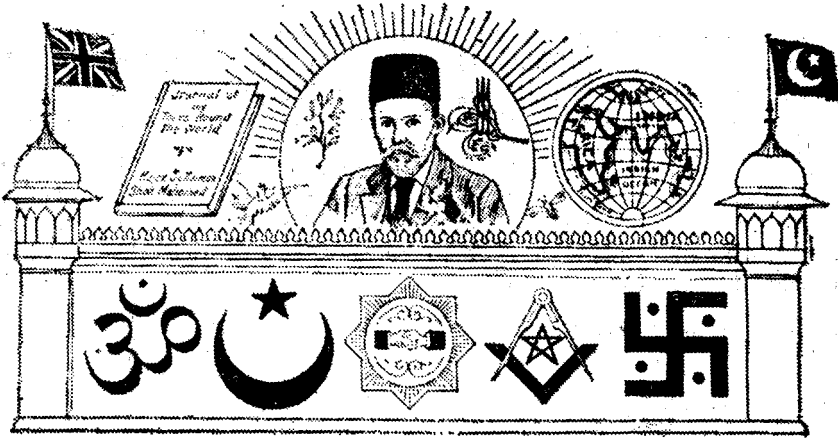
Hacı, Güney Afrika'daki ilk müslüman mason olmuştur, ancak Cape Town şehrinde oturduğu uzun yıllar boyunca, o zamanki mahallî şartlar yüzünden mason localarına devam imkânını bulamamıştı. Bununla beraber, kendi cemaatinin ve halkın velinimetî sıfatıyla, masonik iyiliksever ve sabırlı olma vasıflarını daima göstermiş, gerçek bir mason olduğunu herkese açıklamaktan kaçınmamıştır. Uzun yıllar yaşadığı Hindistan veya İngiltere'de mi mason olduğu kesinlikle bilinmemektedir.

Hindistan'ın Bombay eyaletinde Dhoraci şehrinde 1859 haziranında doğmuş olan Hacı, 1881 de Güney Afrika'ya hicret etmiş ve 1883 te iyi ümit burnunda ve muhtemelen Cape Town'da yerleşerek zengin bir balık taciri ve cemaatinin ileri gelen bir üyesi olmuştur. 1915 te öldüğü zaman bir çok Kuruluşa miras bırakmıştır. Doğu felsefe ve san'atı ile san'at eserlerine ödül verilmesi maksadiyle aynı mikdar parayı Cape Town San'at Galerisine; müslüman hastalara tahsis edilmek üzere kendi adını taşıyacak bir oda hazırlanması için 100 sterlini New Somerset Hastahanesine vasiyet etmiştir. Bundan başka, Cape Town okullarında okuyan Malezyalı ve zenci çocuklara madalya ve ödül verilmesi için İl Eğitim Müdürlüğüne ve Cape Town'a çok eski tarihlerde Hint takım adalarından gelmiş olan müslümanların yasayış tarzları ve ölüm sebepleri hakkında araştırma yapılması maksadiyle Millî Derneğe aynı miktarda bağışta bulunmuştur. Hayatı boyunca eğitim ve dinî konularda iyilikseverliğini göstermiştir. 1911 de Cape Town'da iki islâm okulunun inşa edilmesi için arazi

ve para bağışlamıştır. Bu okulların temeli 22 haziran 1911 de, aynı Kral Jorj V'in taç giyme gününde atılmıştır.

İki kızının trajik bir şekilde ölümü kendisini iki dinî binanın inşasına para yardımında bulunmağa sevketmiştir. 16 yaşında olan ikinci kızı Fatma Hacı Süleyman, 1907 de çıkan bir yangında, yatağında uyurken perdelerin tutuşması üzerine, yanarak ölmüştür. Hatırasını taziz maksadiyle, 1908 de yangın alanını ve Java'dan sürgün edilerek hicret etmiş olup 1699 da ölen mübarek bir müslüman zâtın, Şeh Yusuf'un arazisini satın alıp, burada Kramat'ları ve mezarları korumak maksadiyle bir vakıf kurdu. Böylece 17. yüzyılda hicret etmiş olan bir çok dinî liderlerle Kramat'lar, nesiller boyunca, onun tarafından himaye edilmiş oldu. Vakıf binalarının muhafazası ve bunları ziyaret edecek şahıslar hakkında bir çok hükümler koymayı da ihmal etmedi. Ne yazık ki bunlar bir anlaşmazlığa yol açtı. Şeh Yusuf'un kabrine dua edenlerin binaların ve bakıcıların onarım için bağışta bulunmaları maksadiyle bir kasa koymuştu. Cemaatten bazı şahıslar bundan hoşlanmadıkları için, kasayı ve vaz'edilen hükümleri kaldırdılar. Olay mahkemeye intikal etti ve hâkim müşterek dinî inançlarında bir anlaşmaya varmalarını her iki tarfa ihtar etti.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَهُ خَيْرٌ حَافِظًا

1909 da Hacı büyük kızını kaybetmenin de ızdırabını çekti. 20 yaşında olan Cenap Hacı Süleyman elbisesi bir sobadan tutuştuğu için yanarak öldü. ve kızkardeşi Fatma'nın yanına gömüldü. Onun hatırasını anmak maksadiyle Hacı, mezarlığın yanındaki alanı satın alarak burada bir cami ve daha sonra Cenap adını alan bir okul inşa etti. Cape Town'da yüksek tahsil yapacak müslüman gençler için bir akademi inşa etmek te istedi. Fakat bu arzusu gerçek-

leşemedi ve Cape Town Üniversitesinde Doğu Araştırmaları Kürsüsünün kurulmasını sağladı.

Ailesinin erkek dalından gelecek olanlara 100 yıl boyunca bakılmak üzere vasiyetnamesinde bir para da bırakmıştı. Ancak iki erkek çocuğu hiç evlenmedi ve sadece dört kızının çocukları oldu. Bunlardan biri olan ve halen Paarl şehrinde oturan Yusuf Essop, büyük-babasının mason olduğunu ve Hacı'nın masonik prensiplerin müslümanlıkla büyük benzerlik arzettiğini sık sık söylediğini açıklamıştır. Ne yazık ki Hacı bu asrın başında Cape Town'da mevcut muntazam mason localarından hiç birine devam imkânını bulamamıştır. Çünkü o tarihteki ülke kanunlarına göre, Cape Town'da çalışan İngiliz, Hollanda, İrlanda ve İskoç localarına beyaz ırktan olmayan (renkli) bir kimse alınmıyordu. Ancak 1977 dedir ki, renkli ve Hintli adayların Masonluğa kabulüne resmen izin verilmiştir.

Buna rağmen Cape Town'daki Güney Afrika Kültür Müzesinde bulunan bir kitabın kapağında yer alan resminin de ispat ettiği gibi, Hacı masondu. Hacı'nın resminin sağ altında cetvelle pergel gayet açık bir şekilde görülmektedir.

(A.A. COOPER - The Hajee and the Craft - Masonic Square, Haziran 1985, s. 75-76. Aynen tercüme edilmiştir).

Porto-Riko B.L. Yüzüncü Kuruluş Yıldönümünü Kutladı :

Bu yıl Porto - Riko B.L'nin yüzüncü kuruluş yıldönümüdür. Bu münasebetle bir mesaj yayınlayan Porto-Riko B.L. B.Ü. Justin Valles K. ezcümle şöyle demektedir: «Mason olmak kolay değildir... Bir B.L'nin kuruluşunun yüzüncü yıldönümü için bir mesaj hazırlamak veya kaleme almak ta kolay değildir...

Böyle bir yıldönümünü kutlamak, içinde yaşadığımız dönem bakımından, bizi düşünmeğe ve ilerisi için projeler yapmağa sevketmelidir... Bu kutlamaya imkân veren o zamanların localarını ve Porto-Riko B.L. nı kurmuş olanları saygı ile analım... Onlara «bizi sizlere bağlayan her şey için size teşekkür ediyoruz, 18. asrın K.leri «diyelim»

(Acacia, Ocak-Mart 1985, s 3-4)

Üç Üstadı Muhterem

AB.D. de Vicasset vâdisinde çalışan 3 numaralı Lincoln L.nda aynı aileden üç nesil Üs. Muh.lık yapmıştır ve halen hepsi hayattadır. En küçükleri Wayne D. Adams K. şimdiki Üs. Muh. dir; babası Byron A. Adams K. 1934 ve 1942 yıllarında Üs. Muh. olmuştur; büyük-babası Frank B. Adams K. ise 1922 de 40 yaşında iken Üs. Muh. olmuştur ve halen 102 yaşındadır.

(The Maine Mason - İlkbahar 1985, s. 4).

Değişen asrımızda MASONLUK

«Semboller, efsaneler, konferanslar ve mükellefiyetler eski gelenek ve âdetlerimize uygun olarak açıklanırlar; bu keyfiyet her masonun bunlar hakkında şahsî yorumunu getirmesine, kendine has fikirler edinmesine ve bunlardan imkân kabiliyetlerinin cevaz verdiği nisbette az veya çok hisseler çıkarmasına imkân verir... Nasıl ki hiç bir mason masonluğun ne vakit başladığını bilemez ise, öylece hiç bir mason onun ne zaman sona ereceğini de bilemez. Bu arada Kardeşliğin ülkede ve dünyada etkisini arttırması üyelerinden her birinin iyi hareketler yapmasına bağlıdır. Namuslu, dürüst ve vakur hareketler yapmamızı mümkün kılan bir yol bulalım. Masonluk hayatımızı yaşamışa doğru yolunu bize gösterir... Değişen asrımızda Masonluk işte budur».

(Raymond M. Rideout, Freemasonry in the Age of Change, The Maine Mason, İlkbahar 1985, s. 12-14).

Türk Masonluğuna Yapılması Düşünülen Bina Hakkında Yeni Komisyon Raporu

Pek Sayın Büyük Üstad

Şekûr Okten

Evvelce görevlendirilen Yeni Bina yapımı program komitesinin sunduğu rapor ışığı altında yeni bir öneri veya çözüm yolu olarak beliren ve mevcut yapımızın arka bölümündeki üç küçük yapının satın alınmasının oluşturacağı koşullar hakkında verilen görev üzere gerekli çalışmalar yapılmıştır.

Adı geçen rapordaki önerilerin ana fikri; Masonik ana nüve ile şehrin muhtelif yerlerinde diğer küçük fonksiyonel nüveleri oluşturma prensibine dayandırılmıştı. Ancak bu düşüncenin ilk hareketi ana nüve arasının satın alınarak o yerde inşaata başlamak olacaktı. Bu çalışmalar paralelinde oluşan yeni bir gelişim ise mevcut binanın arkasındaki bazı binaların satın alınarak tehvid (birleşme) ve tevsii imkânının doğmuş olmasıdır.

İstanbul ili, Beyoğlu ilçesi, Tomtom mahallesi, Nuri Ziya sokak 33 patfa 318 adada bulunan mevcut binaların arkasında satın alınması muhtemel olan parsel 31, 32, 33 deki binaların arsaları toplamı yaklaşık 199 m² olup bilinen imar durumuna göre 4 kat inşaata müsaittir.

Halen yaklaşık 670 m² arsada rantabl olarak kullanılamıyan 2600 m². civarında bina alanına sahibiz. Eğer mezkûr üç parsel ilk etapta satın alınarak kendi gayri menkullerimizle birleştirilirse ve gerekli tadilat inşaatına büyük çapta girilirse, 870 m² arsada yaklaşık 3400 m² binaya sahip oluruz. Giderek uzak gelecekte yine komşu 30 ve 19 no. lu parsellerinde satın alınması ile düşünülecek yeni bir düzen bizlere yaklaşık 1320 m² de 4800 m². lik bina kazan-

dırabilecektir. Zaten birinci raporda önerilen ana nüvede yaklaşık 5000 m². dir.

Bu düşünceler ışığında yeni arsaların satın alınması, Belediye İmar Müdürlüğünden avan proje ile yeni imar durumunun tasdik ettirilmesi sonunda oluşturulacak yepyeni bir projelendirme ile ana nüvenin oluşturulması olanak dahilinde olabilecektir.

Böye bir durumda, loca çalışmaları fazla aksamadan şehir merkezinde çalışmalara açık bir binaya sahip olunabilecektir.

Ayrıca ilk raporda düşünülen ana nüvenin teşkili için gerekli arsanın yaklaşık yüzde ellisi olarak mevcut arsalarından yani inşaa edilmiş mabedlerden yararlanılabilecektir. Bunun dışında bütün binanın ideale yönelik bir biçimde tümüyle projelendirilmesi yoluna gidilmesi ve etap etap uygulanmasıda olabirlik alanı dahilindedir. Birinci etap olan üç parsel alındıktan sonra yapılacak projelerin uygulanması bu günün rayiçleri ile 300 ila 350 milyon yaklaşık % 50 arsa bedeli dışında birinci rapordaki 500 milyon liralık ön tahminden de düşük olmaktadır.

Yukarıda açıklanan veriler ışığında sözü edilen üç parselin satın alınmasında yapılabirlik önceliği açısından fayda mülâhaza edildiği kardeşçe sevgi ve saygılarımızla bilgilerinize arz olunur.

Program Komitesi Üveleri

Muhteşem GİRAY

Bülent ÇETİNOR

Zeki BAYIRGİL

Teoman TANAK

Çınar ŞAHENK

Localarda Verilen Konferanslar

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İdeal	Halit Sarıkaya	Filozof Rıza Tevfik K.:	17.6.1985
Ülkü	Şinasi Afacan	Sevgi »	18.4.1985
	Melih Çelebi	Sevgi »	16.5.1985
	Hasan Balın	«Sevgi» Konulu 3. Sunuş	30.5.1985
Hürriyet	İlhan Erdoğan	Kişiliğin Oluşu ve Bu oluşumda M.'. luğun yeri	7.5.1985
»		Düşünce ve söz gelişimine M.'. nik yaklaşım	18.6.1985
Hakikat	Haralambos Rombopulos	Gençlerimizin Sorunları	8.6.1985
Ülke	H. Özdeniz	Sanat ve İnsanlar	21.5.1985
	M. Soylu M. Gürpınar	Gerçek Münevver İnsan	21.5.1985
Hulus	Letfer Karakaş	Çağdaş Yaşamın mücadeleçileri	12.6.1985
	Yorgi Vakalapulo	Masonların Birlik Bayramı	24.6.1985

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Üçşık	Cavit Yenicioğlu	Türkiye de M.: nik faaliyetler hakkında Kronolojik etüd	27.5.1985
Nilüfer	Ertem Kalaycioğlu	Özveri	11.6.1985
Burç	Selahaddin Erentürk	Amerika'da zenci M.: luğu ve Mabedilik	10.6.1985
Sembol	Nusret Semi	Hürriyet	20.5.1985

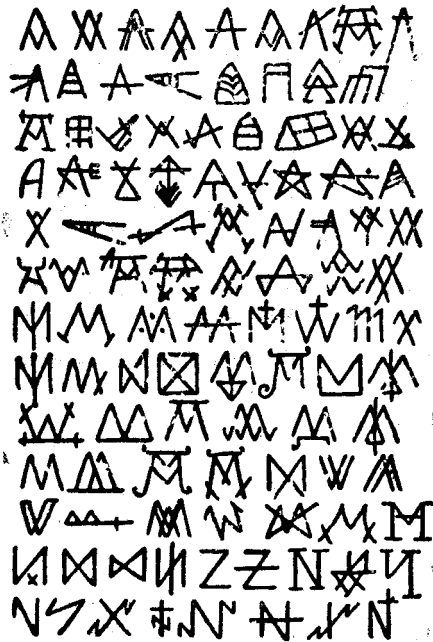
ANKARA

Uyanış	İlhan Erkan	Tıp ve Masonluk	7.6.1985
Bilgi	Mesut Gün Suat Beriker Münir Berik	Masonik Anılar	12.6.1985
Yıldız	Ünsal Soygür	Rönesansa kadar olan Bilimsel gelişimlerin tahlili	27.6.1985
Üçgül	Metin Ülgüray	Atatürk İlkelerinin Türk Masonluğuna yön veriş	12.6.1985
Erdem	Fuat Göksel	Masonluk ve Davranış Bilimleri	4.6.1985

İZMİR

İzmir	Reha Erdur	ION, DORİK, KORENT Mimarisinin özellikleri	13.6.1985
Gönül	Naif Soysal Cihat Edes	Mutluluk Kardeş Sevgisi	6.6.1985
İrfan	Taner Toparlak	Masonik İletişim	10.6.1985

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Manisa	Erol Sezer	Gönye	12.6.1985
Ege	Erol Musaoğlu	M.: İukta Şekil ve Ruh	13.6.1985
Başarı	Kamuran Erden	Maddi Zenginlik Ruh ve Gönül	13.5.1985
	Veli Ünlüsoy	Ayna	27.5.1985

KURULUŞ YILDÖNÜMLERİNİ İDRAK EDEN LOCALAR

VADİSİ	LOCASI	KURULUŞ TARİHİ
İSTANBUL	SEVGİ	7.7.1948
»	HÜRRIYET	23.8.1948
»	HUMANİTAS	6.9.1961
ANKARA	UYANIŞ	12.7.1948

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADı SOYADI	DOĞUM YERİ-TARİHİ	TEKRİS TARİHİ	LOCASI	EB.: MAŞ.: İNTİKAL
Hüsnü Çubukçu	Söke-1920	31.5.1965	İRFAN	21.6.1985

EBD.: MAŞ.:a intikal eden kardeşlerimize Ev.: 'ın U.: Mi.: 'ndan sonsuz mağfiret ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

C O N T E N T S

4. Some explanations on the
Grand Orient Reşat ATABEK
11. Youth and Education\ N. Cevad AKKERMAN
21. What can be expected in the
year of youth H. İbrahim GÖKTÜRK
24. What is Masonic Music Orhan TANRIKULU
29. Symbolism in the art of construction Yüksel UMUTER
38. Perfection Emir N. ECER
48. Mystism and Masonry Ziya FIÇICIOĞLU
60. Philately and Masonry Tark GÜNER
62. Current Events S. ERMAN
65. News From our Lodges Mimar SİNAN
72. In Memoriam Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruşya Sokağı - Beşoğlu/İSTANBUL

Year 1985

No.57